

372.504

2719 ๗

๕. 3

พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ

ปริศยานิพนธ์

ของ

วิลาวัลย์ เพือกพวง

- 8 เส.ย. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริศนาการศึกษาแบบสหวิทยาการ เอกการศึกษาปฐมวัย

กันยายน 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

188359

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ดร.พัฒนา ชัยพงศ์)

..... กรรมการ

(ผศ.อาวุธ วัฒนสิน)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ดร.พัฒนา ชัยพงศ์)

..... กรรมการ

(ผศ.อาวุธ วัฒนสิน)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.วรรณาท รักสกุลไทย)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ✓

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 30 เดือน กันยายน พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาในการให้คำแนะนำ
และช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาวุโส วัฒนสิน
และ ดร.วรนาท รักสกุลไทย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร.วรนาท รักสกุลไทย อาจารย์อารี เกษมรติ อาจารย์เน่งน้อย
แจ่มศิริกุล อาจารย์สมใจ ตั้งนิกร อาจารย์ดารณี ดิษยเดช อาจารย์อรรวรรณ สุ่มประดิษฐ์
ที่กรุณาตรวจและให้คำแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และเด็กนักเรียนโรงเรียนเกษมพิทยา
เขตพระโขนง กรุงเทพมหานครทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความสะดวกและช่วยเหลือในการดำเนินการ
การวิจัยอย่างดียิ่ง และขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ปฐมวัยรุ่น 7 และชาวปฐมวัยทุกท่าน ตลอดจน
ผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้ช่วยเหลือในการทำวิจัยในครั้งนี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา
พี่น้อง ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน

วิลาวัณย์ เพือกพ่วง

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม	9
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก	20
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)	29
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม	42
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	50
3	วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	51
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
	เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ	52
	แบบแผนการทดลอง	56
	วิธีดำเนินการทดลอง	56
	การวิเคราะห์ข้อมูล	58
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	67
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	67
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	68
วิธีดำเนินการทดลอง	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	69
อภิปรายผล	69
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า	73
ข้อเสนอแนะในการทบทวนครั้งต่อไป	74
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	85
ประวัติย่อของผู้วิจัย	129

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง	56
2	เวลาการทดลอง	57
3	เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	64
4	เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	65
5	เปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	66
6	แสดงคะแนนค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย	87
7	แสดงคะแนนค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ กล้ามเนื้อเล็ก	98
8	แสดงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	101
9	แสดงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	104
10	แสดงคะแนนการทดสอบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง	107

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยนับได้ว่าเป็นพื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการวางรากฐานของชีวิต หากเด็กได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมก็จะเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายได้ด้วยความมั่นคง และเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการศึกษาทางการแพทย์และนักการศึกษาพบว่า ในช่วงแรกของชีวิตจนถึง 6 ปี เป็นระยะที่เซลล์สมองของเด็กเจริญสูงสุด โดยเฉพาะสมองของเด็กวัย 3 ปีเจริญเติบโตถึงร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ (UNESCO. 1983 : 2) ดังนั้นเด็กในวัยนี้ควรได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างเหมาะสม เบอเรลสันและสไตเนอร์ (Berelson and Stiner. 1966 : 135) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย กับการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมว่า เด็กควรได้รับการถ่ายทอดทัศนคติ ความเชื่อทางจิตใจ และสังคม ตั้งแต่เล็ก ๆ ซึ่งจะมีผลสืบเนื่องต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กเมื่อโตขึ้น ฉะนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัย ถ้าได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการทางสังคมที่เหมาะสมจะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รับบทบาทหน้าที่ของตน และมีความรับผิดชอบต่อสังคมไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญ และพบบ่อยในปัจจุบัน เช่น ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ปัญหาข้าราชการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ฯลฯ จากปัญหาเหล่านี้จะทำให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่ขาดระเบียบวินัยทางสังคม และขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังนั้นเด็กในระดับปฐมวัยจึงควรที่จะได้เรียนรู้ระเบียบวินัยต่าง ๆ โดยผ่านการกระตุ้นโดยวิธีต่าง ๆ เช่น การเล่นกับเพื่อน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ซึ่งมีกฎระเบียบเฉพาะ และอาจตกลงกันเป็นคราว ๆ ไป (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2527 : 53) ส่วนในด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่นั้นเด็กในวัยนี้ส่วนใหญ่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ทำให้เด็กขาดความเอื้อเฟื้อ ฉะนั้นการเรียนรู้ที่จะทำให้เด็กเกิดความเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน คือ การให้เด็กได้รู้จักการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ เด็กจะพยายามปรับตัวเข้าหากัน เพื่อที่จะได้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน และสามารถที่จะอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ และผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในสังคมต่อไป

สำหรับพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาการทางร่างกายที่ควรจะได้รับ ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการฝึกประสาทสัมผัสให้เด็กมีทักษะในการใช้มือได้อย่าง คล่องแคล่วจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ชูคอมลินสกี (มัทนี เกษกมล. ม.ป.ป. : 189 - 190 ; อ้างอิงมาจาก ชูคอมลินสกี. ม.ป.ป.) ได้ให้ความเห็นว่าจุดเริ่มต้นสำหรับการพัฒนา ความสามารถ และพรสวรรค์ของเด็ก คือ การพัฒนานิ้วมือ ยิ่งเด็กได้มีโอกาสใช้มือได้มาก เพียงไร ก็ยิ่งฉลาดได้มากเพียงนั้น และการที่เด็กได้เคลื่อนไหวใช้กล้ามเนื้อ การฝึกประสาท สัมผัส และฝึกคิดโดยใช้สิ่งเร้าต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวบุคคล วัตถุสิ่งของช่วยกระตุ้นจะช่วยให้เด็ก เกิดพัฒนาการในทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 9) นอกจากนี้ คอฟแมน ซาลมา และคอฟแมน (Kaufman, Zalma and Kaufman. 1978 : 885 - 888) พบว่า การฝึกการใช้มือ จะนำไปสู่ความสามารถในการเขียน ได้เป็นอย่างดี ยิ่งขึ้น ซึ่งเด็กจะพัฒนาความสามารถดังกล่าวนี้ จากการวาดภาพระบายสี การฉีก การตัด การร้อยลูกปัด ปั้น เย็บ ถัก สานปะกระดาษ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กได้ฝึก ทักษะการใช้มือ และพร้อมที่จะนำไปสู่ความสามารถในการเขียนได้เป็นอย่างดี

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นได้หลายทาง การใช้คำถามเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็ก สามารถพัฒนาได้ทุกด้าน ทั้งนี้เพราะการใช้คำถามเป็นวิธีการหนึ่งที่จะกระตุ้นให้เด็กคิด และแสดง พฤติกรรมที่พึงประสงค์ตอบออกมา โดยทั่วไปการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อการส่งเสริม พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และพัฒนากล้ามเนื้อเล็กทำได้ในทุกกิจกรรมเป็นต้นว่า กิจกรรมการวาดภาพระบายสี ปั้น การประดิษฐ์เศษวัสดุ รวมทั้งกิจกรรมการเคลื่อนไหว การร้อง เพลง และการแสดงท่าทาง กิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กได้ทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบที่สำคัญ คือ บทบาทของครูในการใช้คำถามและคำพูดที่กระตุ้นให้เด็กคิด กระตุ้นให้ เด็กเกิดการตอบสนอง และกล้าแสดงออก ซึ่งการนำคำถามมาเป็นสื่อ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรม ความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ครูจะต้องพิจารณา ว่า เป็นคำถามมีคุณค่าและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และกิจกรรมที่เด็กกำลังกระทำอยู่หรือไม่ นอกจากนี้บทบาท และพฤติกรรมการสอนของครูก็มีความสำคัญการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมใน

กิจกรรม ผูกให้เด็กคิด และมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครู กลุ่มเพื่อน โดยครูใช้คำถามกระตุ้น ซึ่ง ไชยเรศศรี (อารมย์ ต้นประภัสร์. 2522 : 8 ; อ้างอิงมาจาก Socratis. n.d.) เชื่อว่า คำถามเป็นสื่อกลางให้เด็กเกิดความคิด และให้เด็กได้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญา นอกจากนี้ ชันด์ และคาร์บิน (อารมย์ ต้นประภัสร์. 2522 : 78 ; อ้างอิงมาจาก Sund and Carin. n.d.) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของคำถามว่า ถ้าครูใช้คำถามที่ชัดเจน เหมาะสมกับวัย และความสนใจของเด็ก และใช้บ่อย ๆ ก็จะเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดกระบวนการคิด และพัฒนาสมองของเด็กได้ดี แต่จากรายงานการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย พบว่า โดยทั่วไปครูจะเป็นผู้เริ่มกิจกรรมหลักในห้องเรียน ซึ่งได้แก่การบรรยาย การใช้คำสั่ง เพื่อให้เด็กตอบสนอง การตั้งคำถามของครูจะใช้คำถามแบบจำกัดคำตอบมากที่สุด และครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดน้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 171) ซึ่งสอดคล้องกับ ไฮแมน (Hyman. 1979 : 232) ที่ได้กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ใช้คำถามขึ้นความรู้ความจำ มุ่งให้ตอบตามเนื้อหา แต่ถ้าหากครูใช้คำถามอีกลักษณะหนึ่ง คือ คำถามให้มุ่งตอบตามประสบการณ์ก็เป็นสิ่งที่ครูนำมากระตุ้นให้เด็กคิดเช่นเดียวกัน เพราะประสบการณ์นี้อาจมีลักษณะที่ใกล้เคียง หรือสัมพันธ์กับเนื้อหาที่จะสอนได้ และโดยธรรมชาติเด็กก็จะสนใจที่จะพูดถึงเรื่องราว หรือประสบการณ์ของตนอยู่แล้ว (ภรณ์ ศุรุตนะ. 2526 : 7)

การพัฒนาเด็กจะบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริงได้นั้นองค์ประกอบที่สำคัญคือบทบาทของครู เพราะครูสามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีเหตุผลรู้จักใช้ความคิดอย่างอิสระ ซึ่งวิธีที่จะกระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดหาเหตุผลอาจกระทำได้โดยการป้อนคำถามให้เด็กฝึกคิด และแสดงความคิดเห็น (อรรณพ เลิศสังข์. 2524 : 1) คำถามมีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยให้เด็กคิด และเรียนได้อย่างรวดเร็ว การใช้คำถามสำหรับเด็กควรเป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งมีคำตอบหลายคำตอบ เพราะคำถามดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้เด็กคิดจินตนาการ และค้นคว้าหาคำตอบไม่ควรถามแต่คำถามที่ตายตัว และประการสำคัญครูควรได้รับการฝึกฝนการตั้งคำถามที่เหมาะสม แต่ไม่ยากจนเกินความสามารถของเด็ก (Robinson and Schwartz. 1982 : 139) จากความสำคัญของการใช้คำถามของครูดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ที่ใช้คำถามประกอบเปรียบเทียบกับการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)

แบบปกติ ว่า เด็กที่ได้รับการใช้คำถามเพิ่มเติมนั้นจะมีพฤติกรรมความเอื้อเพื่อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อเล็กต่างกันเพียงใด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเพื่อ ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้ทราบถึงผลของการใช้คำถามที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเพื่อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับครู และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 อายุ 4 - 5 ปี ของโรงเรียนเกษมพิทยาสังค์สํานักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 ประสิทธิภาพสร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ

2.1.2 ประสิทธิภาพสร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) แบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

2.2.1.1 ความมีน้ำใจ

2.2.1.2 การแบ่งปัน

2.2.1.3 การเสียสละ

2.2.2 ความมีระเบียบวินัย แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

2.2.2.1 ความมีวินัยในตนเอง

2.2.2.2 การเคารพในสิทธิของผู้อื่น

2.2.2.3 การเคารพกฎระเบียบวินัย

2.2.3 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย และเด็กหญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ของโรงเรียนเกษมพิทยา เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

2. ประสิทธิภาพสร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) หมายถึง ประสิทธิภาพที่ครูจัดให้กับเด็กได้ทำกิจกรรมศิลปศึกษาซึ่งจัดให้กับเด็กทุกวัน กิจกรรมนี้อาจจะเป็นการปั้น การวาดภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ การฉีกปะ การประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจของคนจนเสร็จอย่างน้อย 2 ประเภท แล้วจึงเคลื่อนย้ายไปเล่นตามมุมได้

ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถจำแนกประสิทธิภาพสร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) ได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ประสิทธิภาพสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ หมายถึง ประสิทธิภาพที่ครูจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะศึกษาซึ่งอาจจะเป็นการปั้น การวาดภาพ ระบายสี การพิมพ์ภาพ การฉีกปะ และการประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น กิจกรรมนี้ครูจัดให้กับเด็กทุกวัน โดยมีครูใช้คำถามประกอบการทำกิจกรรมของเด็ก คำถามที่ใช้เน้นเป็นคำถามที่กระตุ้นให้เด็กมีพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อกับเพื่อน และปฏิบัติตามระเบียบวินัยของห้องเรียนแทรกอยู่ด้วย อีกทั้งคำถามนี้จะทำให้เด็กเกิดความสนใจทำกิจกรรมได้ยาวนาน หรือเปลี่ยนกิจกรรมที่ทำบ่อยขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เด็กได้ใช้ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กด้วย เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจของตนจนเสร็จอย่างน้อย 2 ประเภท แล้วจึงเคลื่อนย้ายไปเล่นตามมุมได้

2.2 ประสิทธิภาพสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ หมายถึง ประสิทธิภาพที่ครูจัดให้เด็กได้ทำกิจกรรมศิลปะศึกษาซึ่งอาจจะเป็นการปั้น การวาดภาพ ระบายสี การพิมพ์ภาพ การฉีกปะ และการประดิษฐ์เศษวัสดุ เป็นต้น กิจกรรมนี้ครูจัดให้กับเด็กทุกวัน เด็กสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจของตนจนเสร็จอย่างน้อย 2 ประเภท แล้วจึงเคลื่อนย้ายไปเล่นตามมุมได้

3. พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ หมายถึง การที่เด็กแบ่งปันสิ่งของหรือของใช้ให้กับเพื่อนด้วยความเต็มใจ โดยมีได้ถูกบังคับหรือขอร้องให้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมด้วยกัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ความมั่นใจ หมายถึง การที่เด็กช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

3.2 การแบ่งปัน หมายถึง การที่เด็กแบ่งสิ่งของหรือของใช้ให้กับเพื่อนด้วยความเต็มใจ

3.3 การเสียสละ หมายถึง การที่เด็กยินยอมหรือสมัครใจให้ของใช้หรือสิ่งของกับเพื่อน ๆ

4. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การที่เด็กปฏิบัติตามกฎระเบียบได้อย่างถูกต้อง โดยมีได้ถูกกล่าวตักเตือน และเคารพสิทธิของผู้อื่น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

4.1 ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ในขณะที่ทำกิจกรรม เด็กเคารพกฎ กติกา และสามารถปฏิบัติตามกฎ กติกา โดยไม่ต้องมีครูตักเตือน

4.2 การเคารพในสิทธิของผู้อื่น หมายถึง ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมเด็กไม่เข้าไปแย่งของใช้ของเพื่อนหรือของที่เพื่อนกำลังใช้อยู่ในขณะที่ทำกิจกรรม

4.3 การเคารพกฎระเบียบวินัย หมายถึง ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมเด็กปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยนี้ สามารถวัดได้จากแบบบันทึกการสังเกตที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสังเกตของ อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533)

5. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก หมายถึง ความสามารถในการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อตา และมือ เช่น การที่เด็กสามารถหยิบก้อนกรวด วางแต่งไม้วางรูป พับกระดาษ ตัดกระดาษ หรือคีบวัสดุได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของ สมใจ ตั้งนิกร (2531)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.1 พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.1.1 ความหมายและความสำคัญของพัฒนาการทางสังคม
 - 1.1.2 ลำดับขั้นพัฒนาการทางสังคม
 - 1.2 พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.2.1 ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.2.2 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.2.2.1 ความเอื้อเฟื้อ
 - 1.2.2.2 ความมีระเบียบวินัย
 - 1.2.3 งานวิจัยด้านความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
 - 2.1 ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
 - 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
 - 2.3 ความสำคัญของกล้ามเนื้อเล็ก
 - 2.4 การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมสร้างสรรค์
 - 3.2 ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์กับการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
 - 3.3 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์
 - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสร้างสรรค์

4. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

- 4.1 ความหมายของคำถาม
- 4.2 จุดมุ่งหมายของการใช้คำถาม
- 4.3 ประเภทของคำถาม
- 4.4 วิธีการใช้คำถาม
- 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำถาม

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม

1. พัฒนาการทางสังคมของเด็กระดับปฐมวัย

1.1 ความหมายและความสำคัญของพัฒนาการทางสังคม

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978 : 228) ได้กล่าวถึง ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่า หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อจะเข้าสังคมได้ การที่เด็กจะเข้าสังคมได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ

1. ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งหมายความว่า เด็กจะเข้ากับสังคมได้ดีต้องประพฤติตามแผนที่สังคมยอมรับ และนิยมชมชอบ ซึ่งสังคมแต่ละสังคมย่อมมีมาตรฐานของตนเองว่าอย่างไรจึงจะเหมาะสม เด็กจะต้องรู้จักเข้าใจมาตรฐานและปฏิบัติให้สอดคล้องกัน
2. บทบาทในสังคม ซึ่งหมายความว่า แบบแผนพฤติกรรมที่ยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมในสังคม ซึ่งในแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน บทบาททางสังคมที่ยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมในสังคม ซึ่งในแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน บทบาททางสังคมดังกล่าวได้แก่บทบาทของพ่อแม่ของเด็ก ของครู ฯลฯ บทบาทเหล่านี้กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานสำหรับสมาชิกในสังคม การปฏิบัติตนไม่สมกับบทบาทที่สังคมกำหนด ทำให้เกิดปัญหาทางการปรับตัวเข้ากับสังคม และจะอยู่ในสังคมอย่างปกติสุขไม่ได้
3. ทศคติต่อสังคม ซึ่งหมายความว่า ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อสังคมเด็กจะต้องรู้สึกว่าเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม มีหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ ในสังคม คนที่เข้าสังคมได้ดีจะต้องรู้สึกพอใจในกิจการทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 200) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการทางสังคมว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ พฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยมและเจตคติส่วนตัวที่เป็นลักษณะเฉพาะคนและส่วนที่สัมพันธ์หรือร่วมกับบุคคลอื่น

คารนี ดิชยเดช (2530 : 8) ได้ให้ความหมายพัฒนาการทางสังคมไว้ว่า เป็นการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ ปฏิบัติตนได้ตามบทบาทที่สังคมกำหนด และมีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีส่วนร่วมและพอใจกับสังคมนั้น ๆ

อรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533 : 12) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่า เป็นการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ที่สังคมนั้น ๆ ยอมรับ และสามารถปฏิบัติตามบทบาทได้อย่างถูกต้องโดยที่รู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ๆ

ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สังคมยอมรับ และมีความรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในสังคมนั้น ๆ

1.2 ลำดับขั้นพัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางสังคมดำเนินไปอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้น ดังที่นักจิตวิทยากล่าวไว้ ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson's Theory of Development)

อีริกสัน ได้เน้นพัฒนาการสังคมอย่างมาก โดยกล่าวว่า เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น และมีความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมเพิ่มขึ้น เด็กก็จะประสบปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น ผลสัมฤทธิ์ในการปรับคนในแต่ละขั้นของพัฒนาการจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพและส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาในระยะต่อไปด้วย อีริกสัน ได้กำหนดขั้นพัฒนาการทางสังคมออกเป็น 8 ขั้น แต่ในที่นี้จะขอยกกล่าวถึงเพียง 3 ขั้น ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการในระยะช่วงปฐมวัย เท่านั้น

1. **ขั้นพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจและไม่ไว้วางใจ (Trust VS. Mistrust)** เป็นพัฒนาการขั้นแรกสุด และมีความสำคัญต่อพัฒนาการในลำดับต่อไปเป็นอันมาก พัฒนาการในขั้นนี้เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 1 ปี ในระยะนี้เด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา บุคคลสำคัญในชีวิตของเด็กวัยนี้ ได้แก่ แม่และพี่เลี้ยง
2. **ขั้นพัฒนาความสงสัยและละอายระคนกัน (Autonomy VS. Shame and Doubt)** เป็นพัฒนาการในระยะอายุประมาณ 1 - 3 ปี ในระยะนี้เด็กมักจะเกิดความรู้สึกขัดแย้งระหว่างการทำตามพอใจของผู้ใหญ่และความต้องการทางร่างกายของตน เด็กในวัยนี้สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายได้บ้าง เริ่มเข้าใจการสื่อความหมายในทางภาษามากขึ้น เด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเอง ซึ่งในบางครั้งจะขัดกับพัฒนาการในขั้นแรก คือ การพึ่งผู้อื่น หากเด็กไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกอายและสงสัยในความสามารถของตน ในระยะนี้ผู้ใหญ่จะเริ่มฝึกหัดให้รู้จักควบคุมการขับถ่ายให้เป็นเวลาและรู้จักรักษาความสะอาด ในขณะเดียวกันเด็กก็ต้องการจะขับถ่ายตามความต้องการของร่างกายของตน เด็กในวัยนี้จึงมักจะต่อต้านและชอบขัดคำสั่งผู้ใหญ่
3. **ขั้นพัฒนาความคิดริเริ่มและความรู้สึกผิด (Initiative VS. Guilt)** เป็นพัฒนาการทางสังคมในวัยระหว่าง 3 - 5 ปี เด็กในวัยนี้มีความสามารถในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เริ่มฝึกทักษะทางสังคม ทั้งในด้านการให้ความร่วมมือ การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี พัฒนาความคิดริเริ่ม ซึ่งในบางครั้งอาจจะมีความขัดแย้งกับผู้อื่น ทำให้เกิดความรู้สึกผิด (Guilt) ขึ้นได้ (เอนกกุล กรีแสง. 2522 : 10 - 11)

1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมระหว่างบุคคล (A Social Interpersonal Theory of Development)

ซุลลิแวน (Sullivan) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของมนุษย์ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวเฉพาะที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยเท่านั้น กล่าวคือ เด็กปฐมวัยเป็นระยะที่เด็กได้พัฒนาทักษะการเคลื่อนไหว และทักษะทางภาษา ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้อย่างอิสระกว้างขวางมากขึ้น เด็กจะเรียนรู้ทิศทางของวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วมอยู่ เมื่อเขามีวุฒิภาวะพอที่จะใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร เขาก็จะเรียนรู้วิธีการที่จะปฏิบัติกับบุคคลอื่น เพื่อที่จะทำให้ตนเอง

รู้สึกมั่นคงปลอดภัยเด็กเริ่มรู้สึกถึงสิ่งที่ทำให้เขารู้สึกกังวลและสามารถจัดการความวิตกกังวลนั้นได้ (Dinkmyer. 1965 : 150 - 151 ; citing Sullivan. n.d.)

1.2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม - บุคคลของกิเซล

กิเซล และอีลล์ (Gesell and Ilg) ได้แบ่งพัฒนาการของเด็กออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ โดยกล่าวถึงพฤติกรรมทางสังคม - บุคคล (Personal Social Behavior) ไว้ว่า หมายถึง การตอบสนองบุคคลอื่นทางสังคม เช่น การเล่น พัฒนาการด้านความเป็นเจ้าของ การยิ้ม และการตอบสนองต่อบุคคลอื่น ๆ กิเซล มีความเห็นว่า พัฒนาการนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ซึ่งจะค่อย ๆ พัฒนาไปตามธรรมชาติ เมื่อถึงวัยนั้นเด็กจะทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องมีการเตรียมหรือฝึก ดังนั้น บิดามารดาจึงควรให้เด็กมีอิสระในการเลือกเรียน เล่นตามความสนใจ และความสามารถ ไม่ควรเร่งหรือบังคับเด็กให้เรียนหรือทำอะไรต่าง ๆ ก่อนที่เด็กจะมีความพร้อมในการกระทำสิ่งนั้น ๆ เพราะจะมีผลกระทบต่อเด็กในเวลาต่อมา

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการทางสังคมมีส่วนสำคัญต่อบุคคล เพราะบุคคลจะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัว ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมให้กับเด็กปฐมวัยนั้น สามารถส่งเสริมได้ด้วยการเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพราะการเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นนั้นเป็นวิธีที่เด็กจะได้ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น และสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้

2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับปฐมวัย

2.1 ความหมายและความสำคัญของพฤติกรรมทางสังคม

กู๊ด (Good. 1965 : 44) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมทางสังคมไว้ว่าเป็นการแสดงออกที่แตกต่างกันไปแต่ละบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมหรือเป็นการแสดงออกของกลุ่มบุคคล

เพจ (Page. 1977 : 314) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น โดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมหรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น

อิงลิช (English. 1958 : 506) ได้ให้ความหมาย พฤติกรรมทางสังคมไว้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น หรือพฤติกรรมที่แสดงออกโดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมที่มีการจัดรูปแบบแล้ว เช่น ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น

ดังนั้น พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกมาของแต่ละกลุ่มบุคคล ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มบุคคลอื่น ที่เป็นสมาชิกของแต่ละสังคม โดยพฤติกรรมต่าง ๆ นั้น ได้รับการควบคุมดูแลจากองค์กรทางสังคม

2.2 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคม

กรณี ศุภรัตน์ (2523 : 51 - 54) ได้แบ่งพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในวัยต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิด - 6 ปี แต่ในที่นี้จะขอล่าวเฉพาะวัย 4 - 5 ปี ดังต่อไปนี้

อายุ 4 ปี สามารถใช้ศัพท์ได้ประมาณ 1,500 คำ จะตั้งคำถามที่ขึ้นต้นด้วยเมื่อไร อย่างไร และทำไม ชอบเล่าเรื่องต่าง ๆ หรือนิทาน ซึ่งบางครั้งก็เป็นเรื่องที่เกิดจากความคิดฝันของตัวเอง อาจพูดคำหยาบหรือคำไม่สุภาพในบางครั้ง เล่นกับเพื่อน ๆ เป็นกลุ่ม และกลุ่มที่เล่นก็ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่เขาสนใจทำกิจกรรมอะไร กลุ่มอาจจะสลายตัวไป บางครั้งก็รวมกลุ่มใหม่ในกิจกรรมใหม่ เริ่มเลือกคบเพื่อนบางคนที่ถูกใจ จะเล่นโดยการสมมติหรือใช้จินตนาการที่มีความหมายมากขึ้นเรื่อย ๆ มีความรู้สึกห่วงใยหรือกังวลกับเด็กที่ได้รับบาดเจ็บ สามารถที่จะรอคอยจนถึงเวลาที่จะทำกิจกรรม แต่ก็ไม่นั่งเสมอไปสำหรับการรอคอย เมื่อเจ็บเหนื่อย หรือไม่สบาย ตกใจกลัว ก็จะหันไปหาผู้ใหญ่เพื่อให้ปลอบโยน

อายุ 5 ขวบ ใช้ศัพท์ได้ประมาณ 3,000 คำ ชอบซักถาม มีความพอใจที่จะเล่นคนเดียวได้เป็นเวลานาน ๆ ขึ้น ชอบฝึกหัดที่จะทำอะไรใหม่ ๆ เล่นกับเพื่อน ๆ โดยเฉพาะการช่วยกันสร้างสิ่งต่าง ๆ หรือการเล่นสมมติ ชอบการเล่นแข่งขันและร่วมทีมกับเพื่อน ๆ ในการแข่งขัน ในการแข่งขันต้องให้ผู้ใหญ่ตัดสิน บางครั้งรู้สึกไม่พอใจที่เห็นเด็กโตกว่าเล่นอย่างรุนแรงในสนามเด็กเล่น โดยทั่วไปต้องการยอมรับจากผู้ใหญ่

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1964 : 230 - 234) กล่าวว่า เด็กอายุ 2 - 6 ปี เรียนรู้วิธีการที่จะติดต่อทางสังคมและสมาคมกับบุคคลภายนอก เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น และให้ความร่วมมือในกิจกรรม ตลอดจนการเล่นเป็นกลุ่ม

สมน อมรวิวัฒน์ (2524 : 147) ได้รวบรวมลักษณะคำนิยมเชิงพฤติกรรมที่สำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานของเด็กไทยในระดับปฐมวัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. กิริยามารยาทเรียบร้อยตามธรรมเนียมไทย
2. สำนึกและควบคุมตนเองได้
3. มีสัมมาคารวะ
4. มั่นใจในตนเอง
5. มีระเบียบวินัย
6. กล้าแสดงออก
7. แก้ไขปัญหาได้
8. มีเหตุผล
9. ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้
10. มองโลกในแง่ดี
11. มีสุนทรียภาพ
12. รับผิดชอบ
13. เป็นประชาธิปไตย
14. ขยัน
15. ประหยัด
16. ซื่อสัตย์
17. เมตตาและเอื้อเฟื้อ

ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้เลือกลักษณะพฤติกรรมทางสังคมเพียง 2 ด้าน คือ ความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัย

2.2.1 ความเอื้อเฟื้อ

กรมการวัฒนธรรม (2496 : 3) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อไว้หลายด้านดังนี้คือ

1. ต้องมีความเอื้อเฟื้อเต็มใจช่วยเหลือบัณฑิตทุกข์และบารุงสุขให้แก่กันด้วยน้ำใสใจจริง โดยมิเห็นแก่หน้าหรือหวังอมีผลาผลใด ๆ เป็นเรื่องตอบแทนอย่าเป็นคนคด้าย ในเมื่อพอจะช่วยเหลือได้
2. ต้องเป็นคนเผื่อแผ่ มีน้ำใจกว้างขวางไม่คับแคบ ได้อะไรหากก็ไม่ตระหนี่ ห่วงแทนไว้บริโภคนคนเดียว อคติที่จะเจือจางให้ผู้อื่นเพื่อให้เขาได้กินได้ใช้มีความสุข เช่นคนข้างไม่ได้
3. รู้จักใช้เงินทองที่เก็บออมและประหยัดไว้ได้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นบ้าง ตามควรแก่กำลังและฐานะ มิใช่จะตั้งหน้าแต่เก็บออมสะสมไว้ฝ่ายเดียว ขณะเดียวกันก็ไม่เผื่อแผ่เจือจางแก่คนอื่นจนสิ้นเนื้อประดาตัว
4. ต้องรู้จักเสียสละคือยอมเสียสละสิ่งที่ดีเมื่ออยู่บ้าง จะเป็นทรัพย์สินเงินทองความสุขส่วนตัวหรืออย่างสูง แม้ชีวิตอันมีค่าของตนตามโอกาสที่เห็นสมควรและจำเป็น

เลมโบ (Lembo. 1967 : 70 - 73) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อ ไว้ว่า ความเอื้อเฟื้อเป็นลักษณะของบุคคลที่จะแสดงความต้องการและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน ความต้องการดังกล่าวเกิดจากความบังเอิญและบุคคลนั้นเรียนรู้ด้วยตัวเอง

ต่อมาในปี 1970 แมคคอสเลย์ และเบอร์โควิทซ์ (Macaulay and Berkowitz. 1970 : 3) ได้ให้ความหมายว่า ความเอื้อเฟื้อเป็นพฤติกรรมที่มุ่งจะทำประโยชน์แก่ผู้อื่น โดยไม่ได้หวังว่าจะได้รับรางวัลตอบแทน

กล่าวโดยสรุป ความเอื้อเฟื้อ มีลักษณะที่เป็นการกระทำเพื่อผู้อื่น และยังเป็นการเสียสละ ใจกว้าง โอบอ้อมอารี เห็นใจ และเข้าใจถึงสภาพจิตใจผู้อื่น

แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดและพัฒนาการของความเอื้อเพื่อ
 นักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาความเอื้อเพื่อและอธิบายถึงการเกิด
 และพัฒนาการของความเอื้อเพื่อแตกต่างกันออกไปเป็นต้นว่า นักจิตวิเคราะห์ (Psychoanalyst)
 อธิบายว่า ความเอื้อเพื่อเกิดจากแรงกระตุ้นของ อีโก้ (Ego) ที่พยายามจะทำความดี เพื่อ
 ชดเชยการกระทำที่ไม่ดี (เห็นแก่ตัว) ในวัยเด็ก แต่นักทฤษฎีพัฒนาการ (Developmental
 Psychologist) โดยเฉพาะ เพียเจต์ (อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์. 2533 : 17 - 18 ;
 อ้างอิงมาจาก Piaget. 1972) ได้อธิบายว่า ความเอื้อเพื่อเกิดจากการเรียนรู้จาก
 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่ง มีด (อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์. 2533 : 17 - 18 ;
 อ้างอิงมาจาก Mead. 1972) นักจิตวิทยาในสาขานี้อีกคนหนึ่งได้อธิบายเพิ่มเติมว่า
 ความเอื้อเพื่อของบุคคลเป็นผลมาจากการที่บุคคลนั้นเคยได้รับความช่วยเหลือที่เต็มใจจากผู้อื่น
 จึงทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะเลียนแบบความเอื้อเพื่อ

กล่าวโดยสรุป ความเอื้อเพื่อเกิดจากการเรียนรู้ของเด็กจากการที่ได้มี
 ความสัมพันธ์กันกับบุคคลรอบข้าง ซึ่งเด็กเคยได้รับความเอื้อเพื่อมาก่อน จึงทำให้เด็กเกิดการ
 เลียนแบบ การกระทำซ้ำ และตอบสนองไป ซึ่งผู้วิจัยคิดว่า การที่จะให้เด็กมีความสัมพันธ์กัน
 และเรียนรู้กันได้นั้น ต้องอาศัยการเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะการเล่น และการทำ
 กิจกรรมเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเด็ก

2.2.2 ความมีระเบียบวินัย

ระเบียบวินัย เป็นสิ่งที่กำหนดมาตรฐานภายนอกขึ้นเพื่อควบคุม
 การกระทำหรือความประพฤติของบุคคล ดังนั้นระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นในสังคมทุกระดับ
 เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างเรียบร้อย (วินัย
 บรรจง และคนอื่น ๆ. 2515 : 24) วินัยยังเป็นการฝึกกาย วาจา ใจอยู่ในกรอบที่ดี
 เพื่อให้การอยู่ร่วมกันสังคมส่วนรวมเป็นระเบียบเรียบร้อยดีด้วย (จรัส พรหมอยู่. 2519 :
 83) อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วินัยเป็นทั้งข้อบังคับหรือระเบียบที่ตราไว้เพื่อควบคุมหมู่หรือคณะ
 ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และช่วยฝึกหัดความประพฤติที่ดีงาม (กรมการศาสนา. 2521 : 5)
 นั่นคือ ความมีวินัยในสังคม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผนยึดมั่นใน

ชนธรรมนิยมประเพณีอันดีงาม เคารพเชื่อฟังกฎหมายข้อบังคับของสังคมเพื่อความสุส่วนตน และส่วนร่วม (กลุ่มนักวิชาการ. 2525 : ไม่มีเลขหน้า)

สมควร อภัยพันธุ์ (2507 : 292 - 312) ได้แบ่งวินัย

ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. วินัยในตนเอง หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการควบคุม พฤติกรรมโดยตนเองเป็นผู้แนะนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกไว้

2. วินัยในหมู่คณะ หมายถึง การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็น เครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

การรักษาวินัยทั้ง 2 ประเภท มีความจำเป็นอย่างยิ่ง มิฉะนั้นแล้ว การปฏิบัติงานต่าง ๆ จะบรรลุผลดีสัมความมุ่งหมายไม่ได้ ดังนั้นการปลูกฝัง ความมีวินัยให้แก่เด็กจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งกระทำ ดังที่ ออซูเบล (Ausubel. 1968 : 59 - 60) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นในการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยให้แก่เด็กว่า วินัยเป็น วัฒนธรรมของสังคม ซึ่งช่วยให้เด็กมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือท่าความประพฤติที่สังคม ยอมรับ

2. มีวุฒิภาวะทางด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุม ตนเอง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจ

3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม

4. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

ในการสร้างวินัยที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวเด็กนั้น เชเวียคอฟ และฟริทซ์ (Sheviakov and Fritz. 1955 : 4) ได้เสนอแนะลักษณะวินัยที่ดีไว้ดังนี้

1. ตั้งอยู่บนรากฐานของการเสียสละเพื่อมนุษยธรรม เช่น มีอิสรภาพ ความยุติธรรม และความเสมอภาคในหมู่ของคนทั้งหมด

2. ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการยอมรับนับถือศักดิ์ศรีและ สิทธิของทุกคน

3. มีผลให้งานที่กระทำอยู่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. ส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ คือพร้อมที่จะบริการและปฏิบัติงานร่วมกับหมู่คณะเป็นอย่างดี

5. วินัยซึ่งกำหนดขึ้นมาจากความเข้าใจว่าต้องทำอะไรหรือไม่ทำ เพราะอะไรมากกว่าเป็นไปตามคำสั่ง

การส่งเสริมวินัยโดยยึดหลักดังกล่าว จะช่วยให้เด็กมีวินัยที่ดีเกิดขึ้นในตัวเอง

กล่าวโดยสรุปว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผนตามข้อบังคับที่ตราไว้เพื่อเป็นเครื่องช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างเรียบร้อย

2.3 งานวิจัยด้านความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัย

2.3.1 ด้านความเอื้อเฟื้อ

โดแลนด์ และอเดลเบิร์ก (Bryan and London.

1970 : 207 ; citing Doland and Adelberg. 1967) พบว่า เด็กที่มาจากโรงเรียนในแถบชานเมืองที่มีฐานะปานกลางค่อนข้างสูง มีความปรารถนาที่จะแบ่งปันสิ่งของมากกว่าเด็กที่มาจากสถานสงเคราะห์

บอนด์ (นิภา บุญศรีสวัสดิ์. 2527 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Bond. 1969 : 3454) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของความเอื้อเฟื้อกับบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ของเด็กชั้นประถม โดยวัดลักษณะของความเอื้อเฟื้อจากการประเมินผลของครูและครูจากจำนวนชนที่กลุ่มตัวอย่างบริจาคให้แก่เด็กยากจน ผลพบว่า เด็กหญิงมีลักษณะของความเอื้อเฟื้อมากกว่าเด็กชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517) ที่ว่า เด็กหญิงมีความเอื้อเฟื้อรวมและเอื้อเฟื้อต่อพวกพ้องมากกว่าเด็กชาย

เทอร์เนอร์ (Turner. 1948 : 502 - 516) ศึกษาความเอื้อเฟื้อของเด็ก 9 - 16 ปี จำนวน 116 คน โดยใช้แบบสอบถามวัดความเอื้อเฟื้อโดยให้พ่อแม่ ครู นักสังคมสงเคราะห์ประเมินลักษณะความเอื้อเฟื้อของเด็ก ผลการวิจัยปรากฏว่า

ความเอื้อเพื่อสัมพันธ์กับความดีในแง่ของจริยธรรม ความมั่นคงทางอารมณ์และการปรับตัวทางสังคม

2.3.2 ด้านความมีระเบียบวินัย

✓ เชเวียคอฟ และฟริทซ์ (Sheviakov and Fritz. 1955 : 8 - 14) ได้ศึกษาถึงประเภทของวินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กว่าควรจะเป็นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่อยู่บนรากฐานของการให้ปฏิบัติตามคำสั่ง และยังได้ให้ความเห็นต่อไปอีกว่า ควรเป็นเรื่องความเต็มใจ ซึ่งมีใช้การกระทำตามคำสั่งหรือเพราะการลงโทษนั้นคือ การปลูกฝังให้เกิดวินัยในตนเอง ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความชื่นชอบและความรักในอุดมคติหรือการยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ตนสร้างขึ้น

✓ มัสเสน และคนอื่น ๆ (Mussen and others. 1969 : 335 - 341) พบว่า การฝึกวินัยให้แก่เด็ก โดยการใช้เหตุผลและให้ความรักเป็นวิธีการฝึกวินัยที่ดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการ

✓ เพค (Peck. 1958 : 347 - 350) ก็พบว่า การที่เด็กจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นอยู่กับการฝึกวินัย จากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่พบว่า ความใส่ใจซึ่งกันและกันระหว่างพ่อแม่กับลูก การให้ความรักของพ่อแม่ การฝึกวินัยที่ได้ผล จะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรู้สึกลึกซึ้ง

ในด้านงานวิจัยของความเอื้อเพื่อและความมีระเบียบวินัยที่กล่าวมานี้ส่วนมากจะเน้นในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ว่ามีส่วนที่ทำให้เด็กเกิดความเอื้อเพื่อ และความมีระเบียบวินัย ผู้วิจัยคิดว่านอกจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่แล้ว การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู ในขณะที่เล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่โรงเรียนก็น่าที่จะมีส่วนให้เด็กได้เกิดพฤติกรรมทางสังคม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

1. ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ดังนี้

ทองหล่อ วิภาวีน (2523 : 98) กล่าวว่า หมายถึงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ รวมถึงระบบประสาททางกล้ามเนื้อ ประสิทธิภาพในการใช้กล้ามเนื้อต่าง ๆ เช่น การใช้มือ นิ้วมือ ในการปฏิบัติงานได้อย่างดี ส่วนสุนีย์ อีรดากร (2523 : 123) กล่าวว่า หมายถึงการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อตา กล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ ให้ทำงานประสานกันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 16) ก็ได้ให้ความหมายสอดคล้องกันว่า หมายถึง ความสามารถในการบังคับควบคุมกล้ามเนื้อนิ้วมือ ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคงคล่องแคล่ว

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก หมายถึง ความสามารถในการทำงานประสานสัมพันธ์กันดีระหว่างกล้ามเนื้อตา กล้ามเนื้อมือ นิ้วมือ ทำให้สามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

ทฤษฎีพัฒนาการของกีเซล (Gesell)

กีเซลส์ (ประมวญ ดิฉินสัน. 2524 : 178 - 179 ; อ้างอิงมาจาก Gesell. 1947) นักจิตวิทยาพัฒนาการ ได้ศึกษาความสามารถของเด็กตามแบบธรรมชาติ โดยสังเกตพฤติกรรมของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเต็มที่ การสังเกตมีทั้งสังเกตด้วยสายตา และถ่ายภาพยนตร์เอาไว้ศึกษารายละเอียดภายหลัง ผลการศึกษา กีเซลสรุปว่า ความสามารถของเด็กมีเป็นระยะและเป็นขั้นตอน แต่ละช่วงอายุมีความหมายและมีความสำคัญแก่ชีวิต เพราะเป็นรากฐานของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ พฤติกรรมของบุคคลจะมีอิทธิพลมาจากสภาพความพร้อมทางร่างกายได้แก่ กล้ามเนื้อ ต่อมกระดูก และประสาทต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมเป็นเพียงส่วนประกอบของการเปลี่ยนแปลง

กีเซลส์ (Gesell. 1940 : 14) ได้แบ่งพัฒนาการเด็กออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) เป็นความสามารถของร่างกาย ที่ครอบคลุมถึงการบังคับอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย และความสัมพันธ์ทางการเคลื่อนไหวทั้งหมด

2. พฤติกรรมด้านการปรับตัว (Adaptive Behavior) เป็นความสามารถในประสานงาน ระหว่างระบบการเคลื่อนไหวกับระบบความรู้สึก (Motor Sensory Coordination) เช่น การประสานงานระหว่างตากับมือ (Eye - Hand Coordination) ซึ่งได้มาจากความสามารถในการใช้มือของเด็ก (Manipulation) เช่น ในการตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นลูกบาศก์การสั่นกระดิ่ง การแกว่งกาไล ฯลฯ ฉะนั้นพฤติกรรมด้านการปรับตัวจึงสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว

3. พฤติกรรมทางด้านภาษา (Language Behavior) ประกอบด้วยวิธีสื่อสารทุกชนิด เช่น การแสดงออกทางหน้าตา ท่าทาง การเคลื่อนไหวท่าทางของร่างกาย ความสามารถในการเปล่งเสียงและภาษาพูด การเข้าใจในการสื่อสารกับผู้อื่น

4. พฤติกรรมทางด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม (Personal - Social Behavior) เป็นความสามารถในการปรับตัวของเด็ก ระหว่างบุคคลและบุคคลกับกลุ่ม ภายใต้ภาวะแวดล้อมและสภาพความเป็นจริง นับเป็นการปรับตัวที่ต้องอาศัยการเจริญของสมองและระบบการเคลื่อนไหวประกอบกัน ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก กีเซลพบว่า ก่อนที่คนเราจะทำอะไรง่าย ๆ เช่น หยิบอาหารใส่ปากได้นั้น มีการเรียนรู้หลายขั้น ขั้นแรกทารกใช้มือตะบับ ขั้นต่อมาจับของด้วยมือ 4 นิ้ว คัดกับฝ่ามือ โดยเริ่มใช้ฝ่ามือตอนใกล้ลำตัว ต่อมาจะเลื่อนไปใช้กลางใจมือ ครั้นแล้วหัวแม่มือจึงค่อยเลื่อนมาช่วยจับ ขั้นสุดท้ายคือการหยิบของด้วยหัวแม่มือกับปลายนิ้ว ยิ่งไปกว่านั้น กีเซลและคณะ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การควบคุมปฏิบัติการแห่งกล้ามเนื้อของคนเรา มีพัฒนาการเริ่มจากศีรษะจรดเท้า เรียกว่า Cephalo Caudal Sequence คือ ทนศีรษะได้ก่อนชันคอ แล้วจึงคว่ำ คืบ นั่ง คลาน ยืน เดิน และวิ่งตามลำดับ การควบคุมปฏิบัติการกล้ามเนื้อยังมีพัฒนาการเริ่มจากใกล้ลำตัวก่อนเรียกว่า Proximodistal Sequence เช่น ที่แขน ขา ทารกย่อมบังคับการเคลื่อนไหวแกว่งแขน ขา

ได้ก่อนมือและเท้า เด็กใช้แขนคล้องก่อนมือและใช้มือคล้องก่อนนิ้ว ดังนั้นเด็กเล็ก ๆ เมื่อต้องการจับอะไรก็ตามทั้งตัว ต่อมาจึงยื่นออกไปเฉพาะแขนแล้วจึงใช้มือและนิ้วดังกล่าว ถ้าจะให้เด็กเล็ก ๆ เขียนหนังสือมักจะได้ตัวโต เพราะกล้ามเนื้อมือยังไม่คล้อง ได้แต่วาดแขนออกไปกว้าง ๆ ต่อเมื่อการบังคับกล้ามเนื้อบรรลุนิติภาวะแล้วจึงสามารถเขียนตัวเล็ก ๆ ได้ เพราะสามารถบังคับกล้ามเนื้อมือและนิ้ว

สูนีย์ อีธคากร (2523 : 123) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กในด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ดังนี้

อายุ 2 ขวบ ชอบเล่นของเล่นที่ออกแรงมาก เช่น ดิหรือตอกด้วยค้อน ดึงออกหรือสวมใส่ของสองสิ่งที่มีรูปร่างเหมาะสมมือ และมีสี่สัณฐาน

อายุ 3 ขวบ กล้ามเนื้อแข็งแรงขึ้น สามารถบังคับให้มือเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น ใช้มือหยิบ จับอาหาร ตลอดจนใช้ช้อนตักอาหารเข้าปากได้ ช่วยตัวเองในการแต่งกาย เช่น ถอดและใส่กระดุมเสื้อได้โดยให้ผู้ใหญ่ช่วย สามารถจับดินสอขีดเขียนได้

อายุ 4 ขวบ ใช้มือถนัดขึ้น หยิบวัตถุเล็ก ๆ ได้ ควรฝึกให้เด็กใช้มือทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น ฝึกการขีดเขียน ตัดกระดาษ ปั้นดินน้ำมัน เล่นของเล่นที่สวมเข้าและดึงออกได้ วัยนี้สามารถช่วยตัวเองในการแต่งตัวล้างมือ แปรงฟัน

อายุ 5 - 6 ขวบ สามารถฝึกพับกระดาษ ตัดกระดาษและเล่นเกี่ยวกับการก่อสร้างได้ดี ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามรูปได้ ปั้นดินน้ำมัน วาดเขียนด้วยดินสอและสีน้ำได้

ประจักษ์ คำจิณ (2526 : 107 - 108) กล่าวถึง พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก ที่เกี่ยวกับความสามารถในการขีดเขียน (Scribble) ว่า เด็กจะเริ่มสนใจการขีดเขียนในระยะหลังปีแรก ซึ่งการขีดเขียนในระยะแรกนี้จะมีลักษณะเป็นเส้นคดไปคดมาต่อเนื่องกัน และเป็นลักษณะเส้นแนวขวางต่อมาเมื่อมือสามารถเคลื่อนไหวแบบวงกลมได้ การขีดเขียนแบบเส้นโค้งหรือวงกลมจะเริ่มปรากฏขึ้นปลายปีที่ 2 เด็กจะมีความละเอียดละออในการขีดเขียนเพิ่มขึ้น โดยคู่ได้จากการทำงานภายในขอบเขตที่กำหนดให้ในแผ่นกระดาษ ระยะต่อไปเด็กจะกล้าทดลองขีดเขียนให้มีความซับซ้อนมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีการพัฒนาปริมาณของแรงกดบนแท่งดินสอด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ราศี ทองสวัสดิ์ (2523 : 103) ที่กล่าวถึง พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กว่า

ความสามารถในการขีดเขียนและการวาดภาพของเด็กเล็กจะเริ่มใช้มือขีดเขียนเป็นเส้นยู่่ง ๆ ก่อน ยังไม่สามารถขีดหรือเขียนเส้นตามความต้องการได้ เส้นจึงไม่ค่อยประติดประต่อกัน ลักษณะการจับแท่งสัียงไม่สามารถจับแบบ 3 นิ้ว แต่จะจับในลักษณะกำหนคทั้ง 5 นิ้ว การบังคับมือยังทำไม่ได้ดี การขีดจึงมักหลุดพ้นจากกระดาษแล้วเริ่มเขียนใหม่

เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบ เส้นก็ยังไม่สม่ำเสมอ การบังคับมือยังทำไม่ได้ และภาพก็ยังไม่มีความหมาย ระยะปลายปีที่ 2 หรือต้น 3 ขวบ จึงสามารถขีดเขียนเส้นให้มีความหนักเบาสม่ำเสมอสามารถบังคับมือได้ แต่ภาพก็ยังไม่มีความหมายนัก ในระยะปลาย 3 ขวบหรือต้น 4 ขวบ จึงเริ่มบังคับมือได้ เส้นมีความหนักเบาสม่ำเสมอ และการวาดภาพมีความหมายมากขึ้น

จากเอกสารที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามขั้นตอน บังคับกล้ามเนื้อใหญ่ได้ก่อน แล้วจึงจะบังคับกล้ามเนื้อเล็กได้ และเป็นวัยที่มีทักษะทางกล้ามเนื้อ และเคลื่อนไหวอยู่เสมอ การเล่นและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย ผักกักกะการใช้มือ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับวัยนี้มาก

3. ความสำคัญของกล้ามเนื้อเล็ก

รัตนาศิริพานิช (2523 : 63) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือและสายตามีความจำเป็นและสำคัญยิ่งต่อการเขียน เด็กจะสามารถเขียนสิ่งใดได้ก็ต่อเมื่อมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมือ และสายตาทำงานประสานสัมพันธ์กันได้ดี ซึ่งความสามารถดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะนำไปสู่การเขียนในชั้นประถมศึกษา ทั้งนี้การเขียนมิได้หมายถึงการเขียนตัวอักษร ตามความหมายของผู้ใหญ่นั้น แต่การที่เด็กสามารถบังคับควบคุมการทำงานของกล้ามเนื้อมือและสายตาให้ขีดเขียนเส้นไปมาในลักษณะต่าง ๆ ให้ถือเป็นความสามารถขั้นเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การเขียนที่แท้จริง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2521 :

ดังนั้น การสอนคัด - เขียนอย่างเป็นทางการ จึงไม่มีความจำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัยเพราะการฝึกกล้ามเนื้อ ฝึกความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาจากกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การปั้นดินเหนียว การพิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ การใช้สีเทียน สีน้ำ การปะภาพ ฯลฯ ตลอดจนประสบการณ์อื่น ๆ ที่เด็กควรได้รับในการเตรียมพร้อมด้านการเขียน ได้แก่ การลากเส้นเสรี การลากเส้นตามรอยการลากเส้นตามแบบอย่าง การวาดภาพระบายสี ฯลฯ รวมถึงวิธีการจับดินสอ ดินสอสี เหล่านี้คือ กิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการ และความสามารถของเด็กในการเตรียมความพร้อมด้านการเขียนขั้นนี้ ไทด์แมน และบัทเทอร์ฟิลด์ (Tidymen and Butterfield. 1951 : 363 - 365) ได้ให้ข้อสังเกตลักษณะเด็กที่มีความพร้อมในการเขียนดังนี้

1. สามารถบังคับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อแขน มือ และนิ้วให้สัมพันธ์กันขณะขีดเขียนและลากเส้น

2. สามารถจำภาพได้อย่างแม่นยำถูกต้อง มีการประสานงานของตาและมือดี

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก คือการที่เด็กสามารถเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อตา มือ นิ้วมือ และแขน ให้ขีดเขียนและลากเส้นที่มีความสำคัญ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถในการเขียนตัวอักษรในขั้นต่อไป

4. การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

ฮิลเดเรท (Hildreth. 1956 : 584) ได้ให้ความเห็นว่า วิธีส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ทำได้โดยให้เด็กฝึกทักษะในการใช้มือวาดรูป ระบายสี ด้วยนิ้วมือ ปั้น เย็บ ถัก สาน ตัด ปะกระดาศ และเล่นของเล่น เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ นอกจากจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อส่วนย่อยที่สัมพันธ์กับการเขียนแล้ว ยังช่วยให้การประสานงานระหว่างตาและมือเป็นไปอย่างกลมกลืน ในขณะเดียวกันพัฒนาการในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเขียนก็จะเจริญงอกงามไปด้วย และจะส่งผลต่อความพร้อมในการเขียนได้เร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของบาคเกอร์ (Baker. 1955 : 192 - 195) ที่กล่าวว่า การให้เด็กได้มีโอกาสดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นกลางแจ้ง วาดภาพ และทำงานหัตถศึกษา จะช่วยให้เด็กได้ฝึกการประสานงานของกล้ามเนื้อได้เป็นอย่างดี

แอนเดอร์สัน และลาปปี้ (Anderson and Lapp. 1979 : 102) ได้แยกวิธีการฝึกความพร้อมทางการใช้กล้ามเนื้อเป็น 3 แบบ คือ

แบบที่ 1 ฝึกกล้ามเนื้อและฝึกการบังคับเครื่องมือที่ใช้เขียน ให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็กของมือด้วยการเล่นต่าง ๆ เช่น เล่นโทรศัพท์ จัดโต๊ะ เปลี่ยนเลื่อยตุ๊กตา ตัดกระดาษด้วยกรรไกร เขียนภาพด้วยนิ้วมือ บั่นดินเหนียว ถักสาน และฝึกใช้ชอล์กเขียนบนกระดานดำหรือใช้สีเทียนในกระดานแผ่นใหญ่ ๆ

แบบที่ 2 เพิ่มความสามารถของเด็กในการใช้ภาษา พวกที่ฝึกแบบนี้เชื่อว่าเป็นการหาประโยชน์ มิได้เพื่อให้เด็กเรียนเขียนก่อนที่จะสามารถอธิบายสิ่งที่เขาคิดได้ เด็กเริ่มเรียนจะต้องมีประสบการณ์อย่างมาก เพื่อที่จะสามารถแสดงความคิดด้วยตนเองได้ เมื่อเด็กได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ เขาจะต้องได้รับการกระตุ้นให้ได้มีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ และการออกความคิดเห็นโดยเสรี การเขียนจึงนับเป็นเครื่องมืออันวิเศษสำหรับขยายความเข้าใจ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดให้ผู้อื่นทราบ

แบบที่ 3 ให้การฝึกฝนเกี่ยวกับพื้นฐานในการเขียนโดยตรง เริ่มแรก ให้เขียนบนกระดานดำก่อน เพื่อให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เข้าใจรูปร่างตัวอักษรที่แท้จริง และรู้จักวิธีเขียน เด็กจะได้รับการเขียนวงกลมเป็นอันดับแรกโดยมีการกำหนดทิศทางที่เริ่มต้นให้ เช่น เขียนรูป นาฬิกา ขนมหอม ๆ ลูกบอล ฟองสบู่ เป็นต้น ต่อจากนั้นก็เชื่อมโยงวงกลมกับเส้นตรง เช่น ให้อาณาเขตเวียนมีล้อ วาดภาพโค้งวง มีขนไก่ที่หาง วาดภาพไม้ตะพดมีหัวกลม

ฟิชเชอร์ และเทอร์รี่ (Fisher and Terry. 1977 : 284) กล่าวถึงการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กก่อนที่จะเรียนเขียนว่า ควรจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ก่อนเรียนเขียนดังนี้

1. การวาดรูประบายสี จัดที่ให้อาณาเขตหรือบนกระดานที่ใช้ขาตั้งเส้นต่าง ๆ ที่เด็กต้องใช้ในการเขียนอักษร เช่น เส้นตรง วงกลม หรือเส้นพื้นฐานต่าง ๆ นั้นจะพบได้จากการวาดของเด็ก
2. การออกแบบให้เด็กได้ออกแบบเอง เช่น ลวดลายที่ขอบรูปภาพ ขอบจุลสาร ที่ห่อหนังสือ รูปทรงของถุงกระดาษใส่ถั่ว ความคิดในการออกแบบของเด็กจะมาจากสีลาเส้นและอื่น ๆ

3. ถาดทรายหรือเกลียว ทำให้ง่ายและเด็ก ๆ จะรู้สึกสนุกสนานมากในการใช้นิ้ว
วาดเล่น

4. ระบายสีด้วยนิ้วมือ

จากเอกสารที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสร้างความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กนั้นทำ
ได้โดยให้เด็กฝึกทักษะในการใช้มือหยิบ จับ สัมผัสกับวัตถุ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้เล่น
อย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมที่เร้าความสนใจ จะช่วยให้เด็กเกิดความสนุกเพลิดเพลินและ
ไม่เกิดความคับข้องใจ ทั้งยังช่วยส่งเสริมให้การประสานงานระหว่างสายตาและมือเป็นไปอย่าง
กลมกลืน ซึ่งจะเป็พื้นฐานของการเขียนในระดับประถมศึกษาต่อไป

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

ฮิลล์การ์ด (พรณี ข.เจนจิต. 2528 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Hillgard, 1932) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องความพร้อมพบว่า เด็กที่มีอายุมากกว่า มีวุฒิภาวะมากกว่าจะเรียนรู้
ได้เร็วและง่ายกว่าเด็กที่มีอายุน้อย จากการทดลองกับเด็กกลุ่มหนึ่งอายุประมาณ 2 - 3 ขวบ
โดยการฝึกให้ติดกระดุม ปีนบันได และการใช้กรรไกร เป็นเวลา 12 อาทิตย์ เปรียบเทียบกับ
เด็กอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกลุ่มทดลอง เด็ก
กลุ่มนี้มีอายุแก่กว่ากลุ่มแรก 3 เดือน ผลปรากฏว่า หลังจากฝึกหัด 12 อาทิตย์ เด็กในกลุ่มทดลอง
สามารถทำกิจกรรมเหล่านี้ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม หลังจากนั้นกลุ่มควบคุมได้รับการแนะนำให้ทำ
กิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นภายในเวลา 1 อาทิตย์ ผลปรากฏว่า เด็กกลุ่มนี้ทำได้ดีเท่ากับ
กลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการฝึกหัดมาเป็นเวลา 3 เดือน ผลจากการทดลองนี้สรุปได้ว่าเด็กที่มี
วุฒิภาวะกับประสบการณ์เมื่อถึงเวลาที่พร้อมจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวได้ โดยไม่ต้องรับ
การฝึกหัด

เดนนิส (อารี เพชรผด. 2528 : 92 ; อ้างอิงมาจาก Dennis. 1941)
ได้ทำการทดลองเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อ โดยใช้ฝาแฝดเทียม (Fraternal
Twin) นามว่าเลียงโดยแยกเด็กไว้และไม่ให้ฝึกหัดเกี่ยวกับการใช้กล้ามเนื้อเลย จนกระทั่ง
อายุ 9 เดือน เมื่อมาเปรียบเทียบกับเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบธรรมดา ปรากฏว่า มีพัฒนาการ

ทางกล้ามเนื้อคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้พบว่า การตอบสนองธรรมชาติ ๆ เด็กสามารถทำได้ด้วยตัวเอง ไม่ต้องการเห็น การสอน หรือการเลียนแบบ การตอบสนองในครั้งแรกเป็นไปด้วยตัวเองทั้งสิ้นและเมื่อเด็กอายุ 2 ขวบขึ้นไป การตอบสนองต่าง ๆ ไม่ได้ขึ้นกับตัวเด็กเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแต่จะขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะเด็กได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางสังคมเพิ่มขึ้น

สำหรับประเทศไทย สมาคมศัลยศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางกล้ามเนื้อเล็กเกี่ยวกับทักษะการใช้กล้ามเนื้อมือของเด็ก ซึ่งพบว่าเด็กเริ่มแสดงความสนใจในการใช้มือป้อนอาหารเองเมื่ออายุ 8 เดือน จับขวดนมไว้เองได้ และในเดือนต่อมาจะเอาออกจากปากและใส่กลับเข้าปากได้เองโดยไม่ต้องมีผู้ช่วย อายุ 1 ขวบ ถือถ้วยสองมือดื่มได้ อายุ 15 เดือน จับช้อนและพยายามตักอาหารใส่ปาก ทักษะของมือพัฒนาขึ้นจนทำให้เด็กแต่งตัวเองได้บ้างแล้ว เช่น ถอดเสื้อ ในตอนปลายปีแรกเด็กส่วนมากดึงถุงเท้า รองเท้า และหมวกออกเองได้ เมื่ออายุย่างขึ้น 2 ขวบ จะถอดเสื้อผ้าทุกชิ้น นอกจากจะเป็นเสื้อผ้าที่มีกระดุม เด็กอายุ 1 ขวบ แสดงความพยายามที่จะใส่เสื้อผ้าเอง สามารถจับดินสอและขีดเขียนได้ก่อนสองขวบ มีความสามารถในการเปิดหีบ เปิดฝาขวด หรือเปิดหนังสือ ต่อท่อนไม้ ร้อยลูกปัด ขนาดใหญ่ ตัดกระดาษด้วยกรรไกร และขีดเขียนด้วยดินสอสีได้ เด็กบางคนพยายามโยนหรือกลิ้งลูกบอลในตอนนี้ได้แล้ว แต่ยังไม่ได้ดีจนกว่าจะสองขวบ เด็กสองขวบจะเล่นกับการใส่กระดุมเสื้อ โดยเฉพาะกระดุมรูปร่างและสีแปลก ๆ ในช่วงอายุ 3 - 4 ปี เด็กสามารถใส่และแกะกระดุมเสื้อได้เอง และเมื่ออายุ 6 ขวบ สามารถใส่กระดุมในที่ยาก ๆ ได้ เช่น ที่ข้างหลังคอและบ่า

เด็กอายุ 3 - 4 ขวบ ชอบการโยนลูกบอล สามารถโยนและรับลูกบอลได้ดีและเร็วเท่าใดโอกาสที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อนเล่นยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น เด็กอายุ 5 - 6 ขวบ ส่วนมากขว้างและรับลูกบอลได้อย่างคล่องแคล่ว

เด็ก 3 ขวบ สามารถใช้ค้อนตอกตะปูลงบนไม้ได้ และเมื่ออายุถึง 6 ขวบสามารถใช้ทักษะช่างไม้สร้างวัตถุง่าย ๆ ได้ เช่น เรือ หรือรถลาก ทักษะอื่น ๆ ที่ใช้มือ ซึ่งพัฒนาขึ้นในวัยนี้ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว คือ ใช้กรรไกรตัดกระดาษไปตามรูป ปั้นดินน้ำมัน เย็บผ้า

ด้วยเข็มเล่มโต ๆ วาดเขียนด้วยดินสอและสีน้ำ วาดและเขียนรูปมีเค้าหน้าคนได้ (สมาคมศ
 ศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2525 : 94 - 125)

สมใจ ตั้งนิกร (2531) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็ก
 บรมวัยในโครงการอนุบาลชนบท จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แตกต่างกัน
 ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กบรมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ขณะเรียนที่ไม่ได้จัดตามแผน
 การจัดประสบการณ์ แต่ประยุกต์ใช้วัสดุจากธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น สามารถส่งเสริมพัฒนาการ
 ด้านกล้ามเนื้อเล็ก ได้ดีกว่า กลุ่มเด็กบรมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ขณะเรียนที่จัดตาม
 แผนการจัดประสบการณ์ทั้งนี้เพราะ การใช้วัสดุจากธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นวัสดุที่เด็กคุ้นเคย
 แต่จัดกายได้เงื่อนใยที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ทำท่ายให้เด็กคิดค้นและลองทำสำหรับ กรรวิชา
 สรรพกิจงาน (2533) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กบรมวัยโรงเรียน
 สาธิตอนุบาลละอออุทิศ ที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า
 เด็กบรมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบอิสระ มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ
 เล็กสูงกว่ากลุ่มเด็กบรมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบขึ้นขั้นทั้งนี้เพราะเด็กได้
 มีโอกาสฝึกประสบการณ์การใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างอิสระ ตามความสามารถ ความสนใจของแต่ละ
 บุคคลอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังค้นพบว่าการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ของเด็กบรมวัยนั้นนอกจากส่งผล
 ถึงความพร้อมทางกล้ามเนื้อเล็กแล้ว ยังส่งผลรวมถึงทักษะต่าง ๆ เช่น การมองเห็น การสังเกต
 การฟัง การปฏิบัติตามคำสั่ง การคิด จินตนาการ และการใช้เชาว์ปัญญาในการแก้ปัญหา ซึ่งนับว่า
 เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ของเด็กในระดับต่อไป

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสรุปได้ว่า
 เด็กบรมวัยนั้น ความสามารถในการใช้มือยังไม่ดีพอ การหยิบจับยังไม่มั่นคง เด็กทุกคนจะสามารถ
 ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ควรทำได้ในในเวลาต่างกัน เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตที่ต่างกัน
 อายุของบุคคลและความสามารถในการแสดงพฤติกรรมนั้นมิได้ตั้งขึ้นเป็นบรรทัดฐานสำหรับเด็ก
 ทุกคน ความแตกต่างระหว่างบุคคลจะมีอยู่ตลอดเวลา ผู้ใหญ่จะต้องเข้าใจหลักความพร้อมและ
 ควรให้เด็กมีการพัฒนาตามความสามารถและกฎของธรรมชาติเป็นลำดับขั้นไป ดังนั้น การจัด
 กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ควรจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับ
 พัฒนาการและความสามารถของเด็ก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา)

1. ความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา)

"ความคิดสร้างสรรค์เป็นการคิดค้นพบสิ่งใหม่หรือนำเอาของเก่าให้ดีขึ้น หรืออีกความหมายหนึ่งเป็นการคิดกว้างขวางแบบเอนกนัยที่ช่วยให้สามารถประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ได้ รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาได้สำเร็จ" จากข้อความดังกล่าวนี้เป็นความหมายของกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ จันทวรรณ เทวรักษ์ (2526 : 14 - 26) ได้กล่าวว่า กิจกรรมที่เด็กวัย 3 - 5 ขวบ สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้นั้นปรากฏได้ในศิลปะด้านต่าง ๆ เช่น ภาษา ดนตรี งานฝีมือ รวมทั้งการเล่นอิสระทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 15) ที่ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง กิจกรรมศิลปะที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกที่เป็นนามธรรม สามารถฝึกเด็กให้รู้จักสังเกต หาเหตุผล รู้จักสร้างสรรค์ลักษณะนิสัยที่ดี และมีความพร้อมในการเรียน ส่วน วราภรณ์ รักวิจัย (2527 : 36) นั้นได้กล่าวว่า หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือและสายตาให้สัมพันธ์กันเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียน ราศรี ทองสวัสดิ์ และละออ ขุนติกร (2529 : 105) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า หมายถึง กิจกรรมทางการวาดภาพด้วยสีเทียน การปั้นดินน้ำมัน การเล่นสีฉีก ปะกระดาเศษวัสดุ ฯลฯ ที่สามารถพัฒนาทักษะการใช้มือ กล้ามเนื้อ และความคิดสร้างสรรค์อย่างดี

ความสำคัญของกิจกรรมสร้างสรรค์

เกศินี นิสสัยเจริญ (2527 : 1) ได้ให้ความสำคัญของกิจกรรมสร้างสรรค์หรือศิลปศึกษาว่า "เด็กในวัย 2 - 8 ขวบ เป็นวัยที่กล้ามเนื้อมือยังพัฒนาไม่เต็มที่ การประสานงานระหว่างมือกับตายังไม่สัมพันธ์กันดี นอกจากนี้ธรรมชาติของเด็กยังซุกซน อยากรู้อยากเห็น ความสนใจสั้น กิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรเป็นลักษณะการเล่นปนเรียนให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงานได้นึกคิดอย่างอิสระ และสนุกสนานเพลิดเพลิน ซึ่งกิจกรรมศิลปะหรือกิจกรรมสร้างสรรค์สามารถสนองความต้องการพื้นฐานเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี" วิบูลย์

ลี้สุวรรณ (2520 : 6 - 7) กล่าวสนับสนุนว่า "เด็กเล็ก ๆ ควรได้รับการสร้างนิสัยให้เกิดความรัก ความชอบในศิลปะ เพราะช่วยให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึกในแนวทางที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์แก่ตนเอง" อภิสิทธิ์ จรัสขนะเพท (2529 : 100 - 101) ได้ให้ความคิดเห็นว่ากิจกรรมสร้างสรรค์นอกจากเด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิดให้ผู้ใหญ่ทราบแล้วยังช่วยผ่อนคลายความคับข้องใจ ทางด้านอารมณ์โดยผ่านการเล่า การบรรยายผลงานจากการวาด การเขียน และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ยิ่งไปกว่านั้นความสำเร็จในการสร้างสรรค์งานจะช่วยให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเองอีกด้วย และ ราณี ทองสวัสดิ์ (2529 : 103 - 104) ได้เน้นถึงสิ่งพึงตระหนักในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์คือ กิจกรรมสร้างสรรค์หรือศิลปะสำหรับเด็ก มิได้มีจุดมุ่งหมายให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงามหรือเหมือนจริง แต่เป็นการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้แข็งแรง ให้จับดินสอขีดเขียนได้ดี เป็นการฝึกประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา เพื่อให้มีพื้นฐานการเขียนที่ดี ตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์ จิตใจ ให้เด็กมีความเพียร มีความอดทน มีสมาธิในการทำงานและรู้จักรับผิดชอบ การได้ทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้เรียนรู้การเข้าสังคม การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้เด็กรู้จักคิดมีเหตุผล ในการทำงาน จึงควรให้กำลังใจในการทำงานกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ให้เด็กเกิดความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่

จากความหมายและความสำคัญของกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ได้กล่าวไปจะเห็นว่า เป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความสามารถของช่วงวัย จากเอกสารชุดอบรมบุคลากรของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 59) ได้ระบุไว้ว่า กิจกรรมสร้างสรรค์ทุกประเภทที่เด็กได้ทำด้วยมือ จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ เช่น การวาดภาพด้วยสีน้ำ เด็กจะได้ฝึกการใช้นิ้วมือจับคู่กัน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการจับดินสอต่อไป การใช้กรรไกรตัดกระดาษ จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือและความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา และ การปั้นต่าง ๆ จะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อทั้งหมด จึงควรนำกิจกรรมสร้างสรรค์ไปใช้จัดการเรียนการสอนให้เด็กได้มีโอกาสฝึกความสามารถในการใช้กล้ามเนื้ออย่างที่สุด

ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กตาม
จุดมุ่งหมายได้นั้น เกศินี นิสสัยเจริญ (2527 : 5 - 6) ได้กล่าวว่า "ครูควรต้องมึ
การเตรียมการทั้งตัวครู ผู้เรียน และวัสดุอุปกรณ์" ดังนี้

การเตรียมตัวผู้สอน

ครูที่จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรเป็นผู้มีความกระตือรือร้น รักการสอน การศึกษา
ค้นคว้าหาความชำนาญในกิจกรรม และควรรู้ว่าจะสอนอะไรให้สอดคล้องกับวัย วุฒิภาวะของ
ผู้เรียน ควรใช้เนื้อหาใด แล้วใช้สื่อการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสม

การเตรียมตัวผู้เรียน

เนื่องจากเด็กแต่ละวัยมีพัฒนาการทางกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญาไม่เท่าเทียม
กัน แม้แต่เด็กในวัยเดียวกันก็มีวุฒิภาวะต่างกัน การจัดกิจกรรมจึงต้องคำนึงถึงพัฒนาการของเด็ก
เป็นสำคัญ โดยเฉพาะกิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะเกี่ยวกับมือ และสายตา
ที่สัมพันธ์กัน จึงควรศึกษาพัฒนาการเด็กที่อยู่ในห้องเรียนควบคู่ไปด้วย

การเตรียมสื่อการเรียนการสอน (วัสดุอุปกรณ์)

สื่อการเรียนการสอนมีอยู่ทั่ว ๆ ไปทุกหนแห่งและมีหลายชนิด ครูจะต้องพิจารณา
เลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมและวัยของเด็ก และที่สำคัญที่สุดคือ สื่อที่ใช้ในการจัด
กิจกรรมสร้างสรรค์ ควรเป็นสื่อที่ทำได้ง่ายและมีราคาถูก (สำนักงานคณะกรรมการการประณม
ศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 23) ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาปรมวัยโดยทั่วไปไม่สามารถ
จัดซื้อหาสื่อการสอนและของเล่นเด็กได้ครบถ้วนทุกประการ แม้แต่ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์
ก็มักถูกละเลย เช่นกัน วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2520 : 38 - 39) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อที่
ควรใช้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ว่า "...สิ่งจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจอยากเรียน อยากทำ คือ
ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์ที่ควรจัดเตรียม ได้แก่ ดินสอสี สีเทียน กระดาษเขียน
กระดาษหนังสือพิมพ์ หรือกระดาษที่มีภาพอยู่ก็ตาม ... สิ่งเหล่านี้แม้ไม่ได้มีราคาแพงแต่ก็ให้

ประโยชน์ในการเรียนรู้กับเด็กได้มากมาย หรืออาจจะดีเสียว่าการซื้ออาหารของเล่นที่มีราคาแพงให้เด็กเสียอีก"

จากความสำเร็จดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ มิได้มีจุดมุ่งหมาย ให้เด็กทำงานเพื่อความสวยงาม หรือเหมือนจริงแต่เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ตลอดจนช่วยพัฒนาอารมณ์ - จิตใจ การได้ทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การเข้าสังคม การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้เด็กกล้าคิด มีเหตุผลในการทำงาน จึงควรให้กำลังใจในการทำงานของเด็กอย่างสม่ำเสมอ ให้เด็กเกิดความมั่นใจ กล้าคิดกล้าแสดงออกได้เป็นอย่างดีเต็มที่

2. ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) กับการพัฒนากล้ามเนื้อเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 6 - 15) ได้สรุปถึงประโยชน์ของกิจกรรมสร้างสรรค์ ดังนี้

1. เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมอิสรภาพในการทำงาน ครูควรวางวัสดุอุปกรณ์ไว้ในที่ ที่เด็กจะหยิบมาใช้ได้ และมีโอกาสเลือกหยิบได้ตามความพอใจ ในขณะที่เดียวกัน เด็กก็จะสามารถแลกเปลี่ยนความคิดของตนกับเพื่อน ๆ ได้

2. เด็กมีสุนทรียภาพต่อสิ่งแวดล้อม เด็กรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนา ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำตัวอย่างโดยการยอมรับ และชื่นชมในผลงานของเด็ก โดยฝึกให้เด็กเห็นว่าทุก ๆ อย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้รู้จักสังเกต เห็นสิ่งที่ผิดแปลกในสิ่งธรรมดาสามัญ ให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน และฝึกให้เขาสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ คน

3. เด็กเกิดความพอใจ และสนุกสนาน ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เด็กควรทำตามความพอใจและมีความสุขสนุกสนาน การพูดคุยและเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน เป็นโอกาสที่เด็กจะแสดงออกซึ่งความคิดของเขาและเป็นการพัฒนาภาษาไปด้วย การเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความสามารถทางสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของความเป็น

มนุษย์ช่วยส่งเสริมให้เขามีกำลังใจ เข้าใจตนเองว่า มีความคิดที่ดีและมีความสามารถ
หลายอย่าง

องค์ประกอบที่จะช่วยให้เด็กเกิดความพอใจ สนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรมคือเวลา
และสถานที่ เด็กต้องการเวลาทำงานมากพอที่เขาจะทำได้เสร็จตามความพอใจและเด็กต้องการ
เนื้อที่กว้างขวางพอที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างสนุกสนาน

4. กิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยลดความเครียดทางอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์
เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ เวลาที่วุ่นวาย ซึ่งกิจกรรมสร้างสรรค์
จะช่วยให้เด็กแสดงออกและผ่อนคลายอารมณ์อย่างดีที่สุด

5. กิจกรรมสร้างสรรค์ ช่วยสร้างนิสัยการทำงานที่ดี ในขณะที่เด็กทำงาน
ต่าง ๆ ครูควรสอนระเบียบและนิสัยในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น เก็บของเป็นที่ ล้างมือ
เมื่อทำงานเสร็จแล้ว

6. กิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ จากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพ
วาดภาพด้วยนิ้วมือ สี ฯลฯ การต่อภาพตัดต่อ จากกระดานตะปู

กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิดสร้างสรรค์ และ
พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือและสายตาควบคู่กันไปด้วย

7. กิจกรรมสร้างสรรค์ช่วยให้เด็กรู้จักสำรวจ ค้นหา ทดลอง เด็กจะชอบทำ
กิจกรรม และใช้วัสดุต่าง ๆ ขี้ผึ้ง ไม้ ก้น เพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่จะใช้เวลาคิดริเริ่ม
และจินตนาการของเขา ค้นหา สำรวจ ผูกพัน และสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นจากการใช้วัสดุต่าง ๆ ก้น
ดังนั้นครูจึงควรจัดหาวัสดุต่าง ๆ ไว้ให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการทดลองของตน เช่น กล้องยาสีฟัน
เปลือกไข่ และเศษวัสดุเหลือใช้อื่น ๆ

การสอนกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)

ชัยณรงค์ เจริญพานิชกุล (2531 : เอกสารประกอบการสัมมนา) กล่าวว่า
วิธีสอนกิจกรรมสร้างสรรค์หรือศิลปะศึกษาสำหรับเด็กควรเน้นกระบวนการ มากกว่าผลผลิต คือ
ช่วงเวลาที่เด็กได้วาด ได้เขียน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น พูดคุยกัน หรือคิดวิธีการใหม่ ๆ

ได้ด้วยตนเองอย่างมีความสุข สนุกสนานมีความสุขมากกว่า ผลงานที่ผู้ใหญ่คาดหวังว่า จะต้องสวยงามเรียบร้อย และถูกต้องตามแบบอย่าง เพราะการสร้างสรรคงานของเด็กปฐมวัย มักเป็นการลองผิดลองถูกและแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งงานสำเร็จซึ่งการแก้ปัญหานั้นอาจจะถูกหรือผิดบ้าง แต่ด้วยความสามารถในการสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็กจะช่วยให้เด็กค่อย ๆ พัฒนางานของเขาให้สำเร็จไปด้วย (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2524 : 94) นอกจากนี้การที่เด็กได้รับประสบการณ์การฝึกกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลถึงความสามารถในด้านต่าง ๆ ของเด็กที่ต่างกันด้วย การที่เด็กได้รับการฝึกกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีครูนั้นครูจะเป็นผู้บทบาทสำคัญมากกว่าเด็ก เพราะครูจะเป็นผู้ออกหรือแนะนำให้เด็กทุกคนได้ทำงานที่มีลักษณะเหมือนกันทั้งชั้น หรือมีแบบกำหนดไว้ให้เป็นเนื้อหาให้ทุกคนทำตามแบบอย่าง ถ้าผิดแบบหรือลักษณะให้ไว้ ครูจะคอยแนะนำแก้ไขให้วิธีการขึ้นในลักษณะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กมีความชำนาญในด้านฝีมือ ส่งเสริมให้รักความสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย ความสามารถในการปฏิบัติงานทำให้ตามแบบอย่างตายตัว ตลอดทั้งมีความแม่นยำในการใช้ประสาทสัมผัสกับกล้ามเนื้ออย่างมาก วิธีเช่นนี้ เด็กในชั้นเรียน 2 - 3 คน ที่มีฝีมือดีหรือมีพรสวรรค์โดยกำเนิดจะสามารถพัฒนาความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ แต่เมื่อคำนึงถึงเด็กโดยส่วนใหญ่ วิธีการดังกล่าวนี้ยังไม่สามารถที่จะส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กของเด็กได้ทุกคน ทั้งนี้เพราะเด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน และการให้ผลเสียมากกว่าผลดี คือ

1. ลักษณะงานแต่ละครั้งจะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันทั้งชั้น
2. เป็นการปิดกั้นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์
3. เด็กจะสูญเสียความมั่นใจ ขาดความริเริ่มที่เป็นตัวของตัวเอง จะคอยรับฟังคำสั่งหรือทำตามแบบอย่างของผู้อื่นอยู่เสมอ

4. เด็กทุกคนไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ เด็กฉลาดไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาสติปัญญาให้เจริญก้าวหน้า ขณะเดียวกันเด็กที่ด้อยกว่าก็หมดโอกาสในการปรับปรุงตัวเอง

5. ความสนใจของเด็กต่อกิจกรรมค่อนข้างน้อย เนื่องจากครูเป็นผู้ชี้แนะและวางแผนให้ทั้งหมด (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 4 - 30)

รูธ แอล คลอนสกี (Ruth L. Klonsky) ได้เน้นถึงความสำเร็จของกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เด็กแสดงออกมาในผลงานศิลปะว่า เปรียบเหมือนกระจกเงาส่องโลกของเด็ก (ArtLessons that Mirror the Child's World การจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนาเด็กในวัยนี้ให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในภายหน้า จึงควรส่งเสริมให้เด็กได้แสดงความคิดตามจินตนาการและการทำงานอย่างอิสระ (Klonsky. n.d.) ครูจะต้องคำนึงถึงความสนใจและวิธีการแสดงออกของเด็กเป็นสำคัญ เป็นผู้จัดเตรียมสื่อหรือเลือกประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กทุกระดับความสามารถ สนับสนุนและให้กำลังใจช่วย ให้เด็กแสดงออกอย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการของตนเอง และพัฒนาความสามารถในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มที่ตามความถนัด ความสนใจตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน วิธีการเล่นนี้ส่วนใหญ่จะมีผลดี คือ

1. ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งยอมรับว่าแต่ละคนมาจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ย่อมจะมีความคิดและการแสดงออกที่แตกต่างกัน
 2. ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาบุคลิกภาพและสังคมโดยเปิดโอกาสให้แสดงออกทดลอง ค้นคว้าวัสดุต่าง ๆ อย่างอิสระ
 3. เนื้อหาของกิจกรรม มีความเหมาะสมและเปลี่ยนแปลงได้ตามความสนใจและระดับความสามารถของเด็ก (เลิศ อำนันทะ. 2523 : 4 - 30)
- กิจกรรมสร้างสรรค์อาจจะสามารถจัดได้ดังต่อไปนี้ (เกศินี นิลสัยเจริญ. 2527 : 5 - 6)

1. กิจกรรมการวาดภาพระบายสี

เป็นกิจกรรมการสร้างภาพทางจิตกรรม (การวาดภาพ) หรือภาพ 2 มิติ ที่เด็กเขียนลงไปด้วยความรู้สึกในตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์ แบบ สวยงาม จังหวะ และสร้างสรรค์ต่าง ๆ แทนการใช้คำพูด เช่น

1. การวาดภาพด้วยสีน้ำพู่กัน
2. การวาดรูป ระบายสีด้วยสีเทียน และดินสอสี
3. การเล่นกันสไล้แบบต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายของกิจกรรม

1. เพื่อช่วยพัฒนาการทำงานของประสาทสัมผัสกับกล้ามเนื้อ
2. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการทำงานด้วยมือ การใช้นิ้วมือ
3. ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อมือเล็กและกล้ามเนื้อมือใหญ่
4. ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึก และผ่อนคลายอารมณ์

ของเด็ก

5. ช่วยกระตุ้นการแสดงออกและความคิดการสร้างสรรค์จินตนาการ
6. ส่งเสริมให้เด็กได้กล้าแสดงออกอย่างเชื่อมั่นในตนเอง

ตัวอย่างกิจกรรม

1. วาดรูปและระบายสีตามใจชอบ
2. วาดภาพจากการฟังนิทาน
3. วาดภาพจากประสบการณ์
4. วาดภาพจากเสียงเพลง
5. วาดภาพจากจินตนาการ
6. ระบายสีที่กำหนดให้
7. วาดภาพด้วยนิ้วมือ
8. การวาดภาพต่อเติมจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ หรือวาดภาพต่อเติมจาก

ส่วนที่ไม่สมบูรณ์ ภาพได้จากสิ่งเร้า เช่น ให้อาภาพวงกลม สามเหลี่ยม แล้วให้เด็กใช้จินตนาการ
พิจารณาติดต่อให้เป็นรูปอะไรก็ได้

การเล่นกับสีแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การทาสี
2. การเป่าสี
3. การละเลงสีด้วยนิ้วมือ

2. กิจกรรม จิก ปะ และติดกระดาษ

เป็นกิจกรรมที่ใช้กระดาษต่าง ๆ มาจิก ตัด และนำมาติดบนกระดาษทำให้เป็นภาพ กระดาษที่ใช้ไม่ควรแข็งหรือเหนียวเกินไป ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษวารสาร กระดาษห่อของขวัญ กระดาษสีมัน ฯลฯ

จุดมุ่งหมายของกิจกรรม (วราภรณ์ รักวิจัย, 2527 : 26)

1. สร้างและพัฒนาการควบคุมกล้ามเนื้อมือในการบังคับเวลาตัดหรือจิก
2. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
3. เพื่อพัฒนาการใช้กรรไกร (ปลายมน) และการควบคุมทิศทางกรรไกร

กระดาษ

ตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่

1. จิกกระดาษเป็นชิ้น ๆ ติดซ้อนเรียงกัน
2. จิกกระดาษเป็นชิ้น ปะติดลงบนภาพหรือขอบเขตที่กำหนดให้
3. ติดกระดาษลงบนรูปที่ตัดไว้ให้แล้วให้เด็กจิกกระดาษส่วนเกินออก
4. จิกกระดาษเป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม
5. แปะกระดาษที่จิกเป็นรูปเรขาคณิตลงบนกระดาษอีกแผ่นให้เป็นรูป

ต่าง ๆ

6. นำกระดาษรูปเรขาคณิตประกอบเป็นรูปตามคำสั่ง
7. จิกหรือติดกระดาษอิสระเป็นรูปจินตนาการ ฯลฯ

3. การปั้น

การปั้นเป็นกิจกรรมที่เด็กชอบมาก วัสดุที่ใช้ปั้น ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งโด การปั้นทำได้หลายวิธี เช่น

1. คลึงให้เป็นเส้น ปั้นเป็นแผ่น ปั้นเป็นก้อนกลมหรือสี่เหลี่ยม
2. ปั้นตามเรื่องราวหรือนิทานที่ครูเล่าหรือตามจินตนาการ

3. ให้ทดลองปั้นแป้งพาสตามง่าย ๆ เช่น ขนบักขี้เหล็ก ขนบักขี้เหล็ก
 4. ให้ปั้นตามใจชอบเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ คน หรือสิ่งของเครื่องใช้
- การปั้น ควรใช้วัสดุรองที่มีผิวมัน เช่น พลาสติก โลหะ โฟมเมกา เพื่อกัน

ไม่ให้ติดเป็น

4. การพิมพ์ การพิมพ์ทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. ให้พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ
2. ให้พิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ก้านกล้วย ก้านข้าว

ใบไม้ ดอกไม้ ฯลฯ

3. ให้พิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ เช่น ผาสุกขวิด ลูกกุดจอก

ปลอกปากกา

4. ให้พิมพ์ภาพด้วยเศษเชือกหรือด้าย นำมาจุ่มสีให้เหลือที่จับไว้พอสมควร
พับกระดาษแบ่งครึ่งแล้วขดเชือกลงบนกระดาษด้านขวามือให้เหลือชายด้ายออกมานอกกระดาษพอ
จับได้ พับกระดาษด้านซ้ายมือขดเชือกไว้ ค่อย ๆ ดึงปลายเชือกลงมาด้านล่างจนสุด จะได้ภาพ
เหมือนกัน 2 ภาพ เช่นเดียวกับการทาบสี

5. ให้พิมพ์จากภาพแม่พิมพ์ที่ครูหรือนักเรียนทำขึ้น เช่น แม่พิมพ์

จากมะละกอ มันเทศ

6. ให้พิมพ์ภาพด้วยทรายยาง แล้วระบายสี

7. ให้เด็กใช้กระดาษบางวางซ้อนวัสดุที่มีลายนูนแล้วใช้ดินสอดำ

หรือดินสอสีก็จะ ได้ภาพเหมือนแบบ

8. การพิมพ์ภาพด้วยการขยี้กระดาษ

5. งานพับกระดาษ

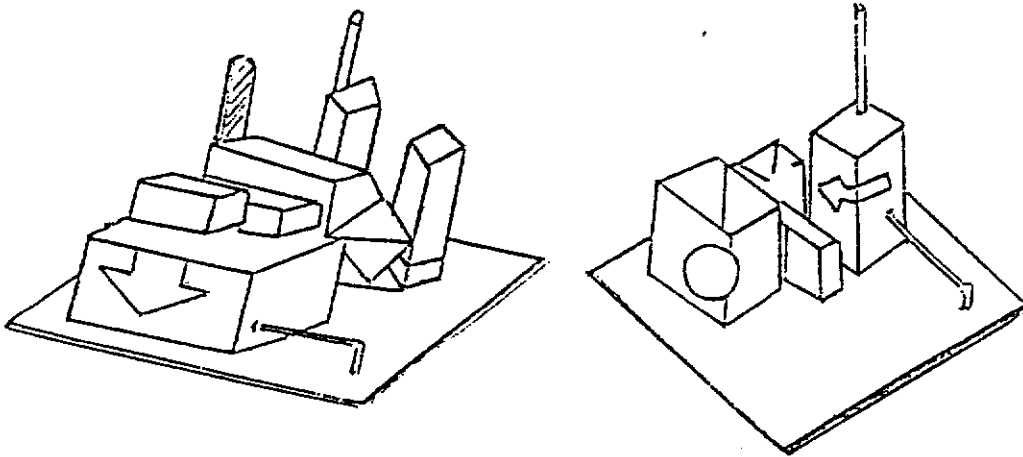
เป็นการประดิษฐ์กระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพสามมิติ ที่ต้องอาศัยการทำงาน
ประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อตา มือ และนิ้วมือ พับกระดาษให้เป็นภาพสัญลักษณ์ตามลำดับ

ขั้นตอนจากง่ายไปหายาก โดยครูใช้การอธิบายประกอบแผนภูมิลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ให้นักเรียนทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ลำดับขั้นตอนการปฏิบัติไม่ควรยากเกินความสามารถเด็ก ภายหลังการปฏิบัติแล้ว ให้นักเรียนแต่งเติม ระบายสีให้สวยงาม

6. งานประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นของเล่นและของใช้

เป็นการรวบรวมเศษวัสดุจากกระดาษ เช่น กล่องกระดาษชนิดต่าง ๆ เศษกระดาษ กระดาษห่อของขวัญ กระดาษปกนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ มาประดิษฐ์เป็นของเล่นต่าง ๆ ตามแบบอย่างหรือความคิดอิสระ และใช้วัสดุอื่น ๆ ในการประกอบหรือตกแต่งเพิ่มเติม เพื่อให้งานสมบูรณ์ เช่น กาว กรรไกร เศษไหมพรม แท่งไม้ไอศกรีม หลอดกาแฟ ฯลฯ รวมถึงงานกระดาษเส้นที่ใช้การประกอบเป็นรูปร่างต่าง ๆ

ตัวอย่าง (เกศินี นิสสัยเจริญ. 2527 : 22 - 24)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จันทร์วรรณ เทวรักษ์ (2526 : 64 - 65) ได้ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และเกมการศึกษาในวัย 4 - 6 ขวบ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา ปรากฏว่าวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์และเกมการศึกษามีผลในการส่งเสริมความสามารถและทักษะในการเรียนภาษาไทย และคณิตศาสตร์ในระดับประถมปีที่ 1 มากกว่าวิธีสอนโดยเน้นการอ่านเขียน ท่องจำและเรียนเลข

สมใจ ตั้งนิกร (2531 : 49) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยในโครงการของอนุบาลชนบท จังหวัดสุรินทร์ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แตกต่างกันผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์หมุนเวียนที่ไม่ได้จัดตามแผนการจัดประสบการณ์ แต่ใช้วัสดุทดแทนจากธรรมชาติที่มีอยู่โดยทั่วไปในห้องเรียน สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กได้ดีกว่า กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์หมุนเวียนที่จัดตามแผนการจัดประสบการณ์

กรวิภา สรรพกิจจานง (2533 : 30) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ ที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบอิสระมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงกว่ากลุ่มเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบชี้แนะ

3. บทบาทและหน้าที่ครูในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)

ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ครูมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เตรียมจัดโต๊ะเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนเด็กเข้าทำกิจกรรม
2. ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งควรจัดกิจกรรมไว้หลาย ๆ อย่าง
3. ครูต้องพยายามให้เด็กได้ทำกิจกรรมหมุนเวียนกันไปให้พอเหมาะกับเวลาที่กำหนด และให้ทำอย่างน้อย 2 กิจกรรม แล้วจึงไปเล่นตามมุมต่าง ๆ ในห้องเรียนได้
4. เมื่อทำงานเสร็จแล้วทุกคนต้องเก็บวัสดุและเครื่องมือที่ใช้ให้เข้าที่ดูแลห้องให้สะอาด

5. ให้เข้าทำงานกลุ่มอย่างมีระเบียบ
6. พยายามหาวิธีการให้เด็กได้ทำกิจกรรมหลายกิจกรรมมิใช่เลือกทำเพียงกิจกรรมเดียว
7. ชมเชยให้กำลังใจ และช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมให้ได้รับผลสำเร็จบ้างตามควร
8. นำผลงานมาติดป้ายนิเทศโดยการหมุนเวียนผลงานต่าง ๆ ของเด็กได้ครบทุกคน (กรวิภา สรรพกิจจานง. 2533 : 25 - 26)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษาภายในโรงเรียนประเภทสาธิตหลายแห่ง เช่น ที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น รวมทั้งโรงเรียนอีกหลายแห่งที่มีระบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเพื่อพัฒนาเด็ก โดยสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดังกล่าวอย่างอิสระเสรีตามความสนใจและความถนัดของตนเอง โดยไม่ถูกบังคับให้ลอกเลียนแบบใด ๆ นั้นพบว่า เด็กที่เรียนศิลปะได้ดีมักจะมีผลการเรียนวิชาอื่นได้ดีไปด้วย มีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ และรู้จักดัดแปลงแก้ไขสิ่งแวดล้อมได้ดี มีความคิดกว้างไกล สามารถนำความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการเรียนวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร ได้เป็นอย่างดี (เลิศ อำนันตะ. 2523 : 4) นอกจากนี้ เฟตเทลสันและรอสส์ (Feitelson and Ross. 1973 : 202 - 203) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า การที่ผู้ใหญ่ให้โอกาสเด็กได้ทดลองฝึกฝนการเล่นต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กสามารถหาคะแนนจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ได้เพิ่มมากขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำถาม

1. ความหมายของคำถาม

คันทิงแฮม (Cunningham. 1971 : 81) ให้ความหมายของคำถามว่า คำถามคือคำพูดที่ต้องการคำตอบ หรือการตอบสนองจากบุคคลที่ถูกถาม คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาข้อมูล หรือแปลความหมายของข้อมูลเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและช่วยให้เกิดความคิด

ไวแกนด (Weigand. 1971 : 83) สรุปว่า คำถามคือ คำพูดที่ต้องการการตอบสนองจากบุคคลที่มุ่งหวังอันหมายถึงการค้นพบและการตีความข้อมูลด้วย

ราวน์ทรี (Rowntree. 1981 : 239) กล่าวว่า คำถามเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูทั้งในความหมายของการค้นหาคำตอบของนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นเทคนิคการสอนของครูที่จะนำเด็กไปสู่คำตอบได้โดยเร็ว เป็นการเสริมให้เด็กได้ตรวจสอบประสบการณ์หรือความรู้ที่มีอยู่ในตัวเอง

ซูชีพ อ่อนโคกสูง (2520 : 14) กล่าวถึงคำถามว่า คำถามคือ คำพูดหรือประโยคที่มีแนวโน้มที่จะกระตุ้นหรือตั้งคำถามต่อนักเรียนออกมา

อรารรรณ เลิศสังข์ (2524 : 8) ได้ให้ความหมายของคำถามไว้ว่า คำถามเป็นพฤติกรรมทางวาจาที่ครูใช้กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดหาเหตุผลในการตอบสนองทางวาจา

จากความหมายของคำถามที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คำถามคือคำพูดหรือประโยคที่ใช้โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นผู้ถูกถามให้เกิดความคิด การแสวงหาข้อมูลและการแปลความหมายของข้อมูล เพื่อนำไปสู่การค้นพบด้วยตนเอง

2. จุดมุ่งหมายของการใช้คำถาม

การใช้คำถามสำหรับครูผู้สอนเด็กในระดับชั้นที่ต่างกัน ระดับของการถามและความมุ่งหมายย่อมแตกต่างกันไป (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2529 : 1 - 3) ได้เสนอแนวคิดสำหรับครูปฐมวัยว่า การใช้คำถาม ควรมีจุดมุ่งหมาย คือ

1. การใช้คำถามเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน

1.2 เป็นคำถามที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

อย่างทั่วถึง

1.3 เป็นคำถามที่ทำให้ครูรู้ความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์เดิมของเด็ก

จนสามารถจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างเหมาะสม

1.4 เป็นคำถามที่ฝึกให้นักเรียนรู้จักหาคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง

1.5 เป็นคำถามที่ช่วยให้ครูทราบความคิดเห็นของนักเรียนได้อย่าง

เหมาะสม

1.6 เป็นคำถามที่ช่วยให้นักเรียนสามารถประเมินความเข้าใจของ

นักเรียนเกี่ยวกับบทเรียนและประเมินผลการเรียนการสอนได้

2. การใช้คำถามช่วยให้ครูเข้าใจพัฒนาการเด็ก คำถามที่เหมาะสมจะช่วย

ให้ครูเข้าใจพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3. การใช้คำถามช่วยให้ครูเข้าใจปัญหาของเด็ก ในการใช้คำถาม ถ้าครู

ใช้คำถามที่เหมาะสม ครูเข้าใจปัญหาของเด็ก เพราะคำถามจะช่วยให้ครูรู้จักนิสัยส่วนตัว ความรู้สึกนึกคิด เกี่ยวกับตนเองความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประวัติส่วนตัว และภูมิหลัง รวมถึงปัญหาที่เคยเกิดขึ้น

3. ประเภทของคำถาม

นักการศึกษาหลายท่าน ได้จำแนกประเภทของคำถาม โดยยึดเกณฑ์ในการจำแนกตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป

กิลฟอร์ด (Guilford) ได้แบ่งคำถามเป็น 5 ประเภท ได้แก่ คำถามวัดความรู้ความจำ (Cognitive - Memory Question) คำถามวัดความคิดแบบมีคำตอบแนวเดียว (Convergent - Thought Question) คำถามวัดความคิดแบบมีคำตอบได้หลายแนว (Divergent - Thought Question) คำถามวัดการประเมินและตัดสินใจ (Evaluative

Thought Question) และคำถามเกี่ยวกับกิจวัตรต่าง ๆ (Routine Question)
(สวัณน์ นิยมคำ. 2531 ; อ้างอิงมาจาก Guilford. n.d.)

บลูม (Bloom) ได้จำแนกคำถามออกเป็นประเภทต่าง ๆ 6 ประเภท ดังนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการระลึกหรือจดจำ เรื่องราวที่เคยได้เรียนรู้มาแล้ว
2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการแปลความหมาย คือความ และขยายความจากสื่อความหมายต่าง ๆ พฤติกรรมด้านนี้ผู้ตอบจะต้องสามารถคิดแปลงแก้ไขสิ่งที่ยากให้มีความหมายที่เข้าใจชัดเจนขึ้น ทั้งนี้ต้องมีความหมายอยู่เฉพาะในเรื่องราวนั้น
3. การประยุกต์ความรู้ (Application) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการนำเอาหลักการ กฎเกณฑ์และวิธีดำเนินการต่าง ๆ ของเรื่องราวที่ได้เรียนรู้ไปแล้วมาดัดแปลงใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่หรือที่คล้ายคลึงกัน
4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการแยกเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่สมบูรณ์ว่าประกอบด้วยส่วนย่อยอะไรบ้าง โดยอาศัยหลักกฎเกณฑ์ที่มาของเรื่องราว หรือเหตุการณ์นั้น
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการรวบรวม หรือประกอบส่วนย่อยทั้งหลายให้เป็นส่วนรวม เพื่อสรุปตามความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลย่อย ๆ ขึ้นเป็นหลักการ หรือแนวความคิดใหม่ให้มีคุณค่าและคุณภาพสูงกว่าเดิม
6. การประเมินความรู้ (Evaluation) หมายถึง คำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบใช้ความสามารถในการตัดสินคุณค่า ประเมินค่า โดยใช้กฎเกณฑ์มาสนับสนุนความคิด (ชวาล แพริตกุล. 2522 : 45 - 48)

คันทิงแฮม (Cunningham. 1971 : 86 - 103) ได้ศึกษาการจัดประเภทของ Achner และ Gallagher และแบ่งคำถามออกเป็น 2 ประเภท คือ คำถามแบบแคบ (Narrow Questions) และคำถามแบบกว้าง (Broad Questions)

1. คำถามแบบแคบ เป็นคำถามที่ต้องการให้ใช้ความคิดในระดับต่ำ ได้แก่ คำถาม ความรู้ ความจำ และคำตอบ

2. คำถามแบบกว้าง เป็นคำถามที่มีคำตอบได้หลายอย่าง ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดความคิดเกิดความสามารถในการตั้งสมมติฐาน การพยากรณ์ การสรุปอ้างอิง

ไฮแมน (Hyman. 1979 : 9 - 15) ได้ศึกษาเรื่องการใช้คำถาม และแบ่งคำถามที่ครูใช้ในการเรียนการสอน เป็น 3 ประเภทคือ

1. Definitional เป็นคำถามที่ถามเพื่อต้องการคำตอบเกี่ยวกับการนิยาม ศัพท์ ความรู้ ความจำ

2. Empirical เป็นคำถามที่ต้องการการตอบสนองโดยอาศัยประสบการณ์ในการรับรู้คำตอบอาจขึ้นอยู่กับความจริง หรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิด ซึ่งอาจเป็นจริงหรือไม่เป็นจริงก็ได้

3. Evaluative เป็นคำถามที่ผู้ตอบต้องใช้การตัดสินใจ เพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุด

บังอร ทรงวรวิทย์ (2522 : 2 - 5) ได้จำแนกคำถามเพื่อใช้ในการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคไว้ 3 ประเภทคือ

1. คำถามที่ใช้ความคิดพื้นฐาน เป็นคำถามเพื่อให้ระลึกถึงความรู้เดิม เพราะเป็นสิ่งที่ครูจะฝึกให้เกิดความคล่องในการตอบคำถาม คำถามประเภทนี้ ได้แก่ คำถามที่ ต้องใช้ ความจำ และการสังเกตจากผู้ตอบ

2. คำถามเพื่อค้นคิด เป็นคำถามที่ผู้ตอบต้องใช้ความคิดซับซ้อนกว่าประเภทแรก แนวทางที่คิดอาจแยกได้หลายลักษณะ คำถามประเภทนี้ ได้แก่ คำถามความเข้าใจ การนำไปใช้ การเปรียบเทียบ การถามเหตุผลและการสรุปหลักการ

3. คำถามที่ขยายความคิด โดยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้ตอบ ได้แก่ คำถามคาดคะเน การวางแผน การประเมินค่า

4. วิธีการใช้คำถาม

วรรณทิพา รอดแรงคำ (2531 : 22) ได้กล่าวว่า เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของนักเรียน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงกระบวนการเรียนการสอนและการนำคำถามไปใช้ดังนี้

1. ถามคำถามมากกว่าการให้คำตอบ โดยเฉพาะคำถามประเภทปลายเปิด เพราะคำถามประเภทนี้จะกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
2. พยายามให้น้อยลงและฟังให้มากขึ้น เมื่อถามคำถามแล้วควรให้เวลารอคำตอบแก่นักเรียนสัก 5 วินาที เพราะนักเรียนต้องการเวลาที่จะคิดหาคำถามและปรับเปลี่ยนขยายโครงสร้างของสมองเพื่อตอบคำถามนั้น ๆ
3. ให้เสรีภาพแก่นักเรียนที่จะเลือกเรียนกิจกรรมต่าง ๆ เพราะนักเรียนจะได้มีโอกาสใช้สติปัญญาในการตัดสินใจว่าจะเรียนอะไรดี
4. เมื่อนักเรียนให้เหตุผลผิด อย่าพยายามแก้ไขข้อผิดพลาดในการให้เหตุผลของนักเรียน ควรถามคำถามหรือประสบการณ์ให้นักเรียนใหม่ เพื่อนักเรียนจะได้แก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเอง

ในบางครั้งอาจเป็นการยากที่จะให้เด็กเกิดความคิดริเริ่ม หากครูสนับสนุนและให้กำลังใจสำหรับแนวที่แปลกใหม่ เจตคติของนักเรียนจะเปลี่ยนไปในทางบวก และเต็มใจที่จะคิดแนวคิดใหม่ ๆ อีก

ชุมพล พัฒนสุวรรณ (2531 : 18) ได้เสนอเทคนิคที่จะเป็นประโยชน์ต่อครูในการสร้างสรรค์ ในขณะที่ครูใช้คำถามไว้ดังนี้

1. สนับสนุนการตอบ หรือแนวความคิดที่ไม่ธรรมดา แตกต่างจากแนวความคิดเดิมของคนทั่วไป
2. ใช้ข้อผิดพลาดของการตอบ เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องความคลาดเคลื่อน
3. ปรับกระบวนการสอนในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจและแนวคิดของนักเรียน

4. ให้เวลาแก่นักเรียนในการคิด และค้นหาแนวคิดใหม่
5. สร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนด้วยกันและระหว่างนักเรียนและครู

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำถาม

งานวิจัยในต่างประเทศ

โทบิน (Tobin. 1980 : 1520-A) ได้ศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการคอยคำตอบของครู และคุณภาพของคำถามที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่า การคอยคำตอบของครูประมาณ 3 วินาที จะทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนสูง มีความสามารถในการลงสรุป เมื่อครูใช้คำถามที่มีความชัดเจน คำถามที่เกี่ยวข้องกัน และการใช้คำถามที่มีระดับการคิดแบบต่าง ๆ จะทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น อัตราความตั้งใจเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การคอยคำถามและคุณภาพของคำถามที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติการใช้คำถามความคิดระดับสูง ระดับต่ำรวมกันอย่างละเท่า ๆ กัน โดยใช้เวลาคอยคำตอบประมาณ 3 วินาที จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางทักษะกระบวนการสูง

ในปี ค.ศ. 1970 ไฮแมน (Hyman) ได้สรุปรายงานการวิจัยของ แกแล็กเซอร์ (Gallagher) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำถามในการเรียนการสอนไว้ดังนี้ ครูในระดับมัธยมศึกษาที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษา ใช้คำถามประเภทความจำประมาณ 60 % คำถามประเภทที่ศทางเดียวหรือรวมความคิดประมาณ 30% คำถามประเภทประมาณค่า 6 % และคำถามประเภทหลายที่ศทางหรือขยายความคิดประมาณ 4% ไฮแมนได้สรุปว่า ไม่มีวิธีสอนไม่ว่าจะเป็นวิธีใด ก็เป็นที่ประจักษ์แน่ชัดว่าครูมีขีดจำกัดในการใช้คำถามอยู่เฉพาะสองชนิดแรกมาก และเขาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ถ้าครูต้องการให้นักเรียนได้พัฒนาสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ก็ควรจะถามคำถามหลายระดับ โดยเฉพาะคำถามประเภทขยายความคิด จะทำให้นักเรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้มากและครูจะต้องถามคำถามประเภทนี้บ่อยจนปรากฏแน่ชัดว่านักเรียนได้ตอบคำถามตามความคิดของตนเอง

ไฮแมน ได้รายงานเพิ่มเติมว่า นักการศึกษาหลายท่าน ก็ได้ทำการศึกษาในเรื่องคำถามพบว่า คำถามที่ครูใช้ส่วนใหญ่ประมาณ 70% ถึง 80% เป็นคำถามชั้นความรู้ ความจำ แสดงว่า พฤติกรรมการใช้คำถามของครูไม่ได้เปลี่ยนแปลง การฝึกครูหรืออบรมครูประจำการเพื่อปรับปรุงการใช้คำถามในห้องเรียนจึงสำคัญมาก (สุชาติ สุธาพันธ์. 2532 : 26 - 27 ; อ้างอิงมาจาก Hyman. 1970 : 232)

งานวิจัยในประเทศ

อุดม บารุงศรี (2525 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การสนองตอบของเด็กก่อนวัยเรียนต่อคำถาม 6 ระดับ คือ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า โดยศึกษาจากเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 5 - 6 ปีบริบูรณ์ จำนวน 3 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 ในโรงเรียนพุทธะวิทยา โรงเรียนพุทธะศึกษาการ และโรงเรียนอินทารามวิทยา อำเภอพุทธะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ขั้นตอนประกอบภาพเล่าเรื่องให้เด็กฟังทีละคนจนจบแล้วถามคำถาม จำนวน 12 ข้อ ให้เด็กตอบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กใช้ประโยคสนองตอบต่อคำถามระดับวิเคราะห์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.59 และสนองต่อคำถามระดับความจำน้อยที่สุด ร้อยละ 1.41 ในเรื่องของความสามารถในการใช้ภาษา เด็กใช้ประโยคที่ไม่ซับซ้อน ในการสนองตอบมากที่สุด คือ เอกบรรดประโยค ร้อยละ 94.01 ใช้สังกรประโยค ร้อยละ 4.58 และอเนกบรรดประโยค ร้อยละ 1.41 ในเรื่องของความสามารถคิดให้เหตุผลได้เหมาะสมต่อคำถาม 6 ระดับ คิดเป็นร้อยละ 43.89 ของจำนวนเด็กทั้งหมดให้เหตุผลไม่เหมาะสมร้อยละ 29.44 และให้เหตุผลไม่ได้ ร้อยละ 26.67 เด็กสามารถคิดให้เหตุผลได้เหมาะสมมากที่สุดต่อคำถามระดับความรู้และความจำ ร้อยละ 34.18 ของจำนวนเด็กทั้งหมด และให้เหตุผลได้เหมาะสมน้อยที่สุดต่อคำถามระดับสังเคราะห์เพียงร้อยละ 9.49

จากข้อสรุปรายงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 48) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประชากร พบว่า การตั้งคำถามของครูนั้นไม่ได้ต้องการให้เด็กตอบคำถามด้วยตนเอง หรือกระตุ้นให้เด็กตอบ ครูจะเป็นฝ่ายตอบเอง

หรือไม่ก็บอกคำตอบให้เด็ก และต่อมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(2528 : 171) ได้ศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย โครงการวิจัยประสิทธิภาพของการจัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัย พฤติกรรมที่เกิดในกระบวนการเรียนการสอนด้านการตั้งคำถามนั้น จากการศึกษาพบว่า ในช่วงเวลา 100 นาที ผู้สอนตั้งคำถามที่ต้องการให้เด็กวิเคราะห์หรือแสดงความคิดเห็นเริ่มซึ่งจะมีส่วนช่วยกระตุ้นเด็กให้รู้จักคิดน้อยมาก (14 ครั้ง)

สุชาดา สุธาทพันธ์ (2532 : 49) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ โดยเปรียบเทียบระหว่างเด็กอนุบาล ที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับกับเด็กที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามหลายระดับมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

พัชรินทร์ จ้อยจุมพจน์ (2533 : 64) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนวัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ ซึ่งได้รับการสอนโดยใช้คำถามขยายความคิดแบบครูมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการหาคำตอบ ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามขยายความคิดแบบครูมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมในการหาคำตอบมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามขยายความคิดแบบครูมีส่วนร่วมในการหาคำตอบ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยใช้คำถามขยายความคิดแบบครูมีส่วนร่วมในการหาคำตอบ

ในปีเดียวกัน อนงค์ แสงเงิน (2533 : 64) ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก ซึ่งได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถามและการเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถาม ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์ประกอบการใช้คำถามมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์แบบไม่ใช้คำถาม นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่น

สรรค์สร้างประกอบการใช้คำถาม และการเล่นสรรค์สร้างแบบไม่ใช้คำถามมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

วันชัย เทพะนคงกุล (2535 : 68) ได้ศึกษาพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแพร่ซึ่งได้รับการสอนโดยที่ครูใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมและหลังกิจกรรมในวงกลม ผลการศึกษาพบว่า เด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามในระหว่างการทำกิจกรรมในวงกลมมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงกว่าเด็กก่อนประถมศึกษาที่ครูมีการใช้คำถามหลังการทำกิจกรรมในวงกลม

จากรายงานการวิจัยที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การใช้คำถามมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอน การศึกษาส่วนมากจะเป็นการศึกษาความสามารถในการตอบคำถามของเด็ก มุ่งเน้นพัฒนาทางด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาของเด็ก แต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้คำถามเพื่อพัฒนาทางด้านสังคมยังไม่มีการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล่อมเนื้อเด็ก แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามประกอบ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามประกอบ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีความสามารถในการใช้กล่อมเนื้อเด็กแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. วิธีการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนอนุบาล
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ของโรงเรียนเกษมพิทยา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือก
กลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอน ดังนี้

1. คัดเลือกโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยพิจารณาจากโรงเรียนที่มีการจัดประสบการณ์
สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ประจำ ซึ่งได้แก่โรงเรียนเกษมพิทยา เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

2. คัดเลือกห้องเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน จากห้องเรียน 2 ห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนเด็ก 30 คน

3. นำรายชื่อเด็กในข้อ 2 มาสุ่มอย่างง่ายแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน

4. สุ่มเด็กในแต่ละกลุ่มในข้อ 3 โดยการจับฉลากอีกครั้ง เพื่อกำหนดกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ดังนี้

กลุ่มทดลอง จัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ

กลุ่มควบคุม จัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1.1 แผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ
ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2 แผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัย
ซึ่งดัดแปลงมาจาก อรรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533)

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของ สมใจ ดั่งนิก
(2531)

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ
ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยคำนึงตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาแนวการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ชั้นอนุบาลปีที่ 2
ของโรงเรียนเกษมพิทยา

1.2 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้คำถาม

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)

1.4 ศึกษาพัฒนาการเด็ก และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5 สร้างแผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ จำนวน 40 แผน

1.6 ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางด้านการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม คำถาม สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1.6.1 ดร.วนาท รักสกุลไทย ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล
โรงเรียนเกษมพิทยา

กรุงเทพมหานคร

1.6.2 อาจารย์อารี เกษมรติ อาจารย์โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ
สำนักงานการประถมศึกษา

กรุงเทพมหานคร

1.6.3 อาจารย์แน่นน้อย แจ่มศิริกุล อาจารย์โรงเรียนอนุบาล
สมุทรสงคราม

ช่วยราชการ กองวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ

1.7 ปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกัน 2 ใน 3 จึงถือว่าใช้ได้ ในด้านการเลือกใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรม การเพิ่มจำนวนคำถามให้เหมาะสมกับเวลา และปรับภาษาให้กระชับ เข้าใจง่ายให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัย

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมในด้านความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยในขณะที่เด็กเล่น และทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกัน

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาแบบสังเกตของ อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533) และปรับปรุงให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาครั้งนี้ สำหรับแบบสังเกตแบ่งออกได้เป็นรายชื่อ ๆ ละ 5 พฤติกรรม ดังนี้

2.3.1 พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ แบ่งเป็น

ความมีน้ำใจ 5 ข้อ

การแบ่งปัน 5 ข้อ

การเสียสละ 5 ข้อ

2.3.2 พฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย แบ่งเป็น

ความมีวินัยในตนเอง 5 ข้อ

การเคารพในสิทธิของผู้อื่น 5 ข้อ

การเคารพกฎระเบียบวินัย 5 ข้อ

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ความครอบคลุมของเนื้อหา และพฤติกรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. อาจารย์อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ อาจารย์วิทยาลัยครูกำแพงเพชร
(สถาบันราชภัฏ) จังหวัดกำแพงเพชร

2. อาจารย์ดารณี ดิษยเดช นักวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัย-
สุโขทัยธรรมาธิราช
กรุงเทพมหานคร

3. อาจารย์สมใจ ตั้งนิกร อาจารย์โรงเรียนอนุบาลราชบุรี
 ชำนาญราชการ กองวิชาการ
 สำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ

2.5 ปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ตรงกัน 2 ใน 3 จึงถือว่าใช้ได้ จะได้แบบสังเกตทั้งสิ้น 29 ข้อ ซึ่งแบบได้เป็นความเอื้อเฟื้อ 14 ข้อ ความมีระเบียบวินัย 15 ข้อ ดังนี้

2.5.1 พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ แบ่งเป็น

ความมีน้ำใจ 4 ข้อ

การแบ่งปัน 5 ข้อ

การเสียสละ 5 ข้อ

2.5.2 พฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย แบ่งเป็น

ความมีวินัยในตนเอง 5 ข้อ

การเคารพในสิทธิของผู้อื่น 5 ข้อ

การเคารพกฎระเบียบวินัย 5 ข้อ

2.6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปหาความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้กับเด็กที่อายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนมาหาความเชื่อมั่นตามวิธีหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้สูตร Pearson Product-Moment Coefficient Correlation (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 163 - 164) ได้ค่าความเชื่อมั่น .93

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ผู้วิจัยนำแบบทดสอบของสมใจ ตั้งนิกร (2531) ไปหาค่าความเชื่อมั่นใหม่โดยทดลองใช้กับเด็กอายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำคะแนนมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 คูเดอร์ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 168) ได้ค่าความเชื่อมั่น .85

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้การทดลองแบบ Randomized Control - Group Posttest - Only Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 219) ซึ่งให้ลักษณะการทดลองดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	-	X	T ₂
CR	-	-	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

ER แทน กลุ่มทดลอง

CR แทน กลุ่มควบคุม

X แทน การใช้คำถามในกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)

T₂, T₂ แทน การสอบหลังการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มได้ทำกิจกรรมทุก ๆ วัน ๆ ละ 30 นาทีเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 5 ครั้ง และสลับวันเวลาดังตาราง 2

ตาราง 2 เวลาการทดลอง

วัน \ เวลา	9.30 - 10.00 น.	10.00 - 10.30 น.
จันทร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
อังคาร	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
พุธ	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
พฤหัสบดี	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
ศุกร์	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
จันทร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
อังคาร	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
พุธ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
พฤหัสบดี	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
ศุกร์	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม

หมายเหตุ สัปดาห์ 3 - 8 ดำเนินการทดลองสลับเวลาต่อจากสัปดาห์ที่ 1 - 2 จนถึง
สัปดาห์ที่ 8

2. เมื่อดำเนินการทดลองไปครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทดสอบหลังการทดลองโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความอ่อนแอเพื่อ ความมีระเบียบวินัย และ แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ทำกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัย มีจำนวนทั้งหมด

29 ข้อ แบ่งเป็นความเอื้อเฟื้อ 14 ข้อ ความมีระเบียบวินัย 15 ข้อ

1. ในการบันทึกมีค่าตอบให้เลือกโดยใช้สเกล 5 สเกล ตั้งแต่ ทำเสมอ
ไม่เคยทำเลย แต่ละระดับมีตัวเลขกำกับดังนี้

- ทำเสมอ 5
- ทำบ่อย ๆ 4
- ทำบ้าง 3
- ทำนาน ๆ ครั้ง 2
- ไม่เคยทำเลย 1

2. นำข้อมูลที่ได้ไปแปลงเป็นคะแนนตามข้อ 1 แล้วนำไปหาค่าเฉลี่ย และค่าความแปรปรวน

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็ก
ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Independent .

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย ของเด็ก
ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Independent

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ของเด็ก
ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Independent

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. คะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความแปรปรวน คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2531 : 63)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ	s^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลัง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาความเชื่อมั่นของแบบสังเกตวัดความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย โดยใช้สูตร
 Pearson Product - Moment Coefficient Correlation (ล้วน สายยศ
 และอังคณา สายยศ. 2531 : 163 -164)

$$r_{tt} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 N แทน จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum XY$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลคูณระหว่างคะแนนการสอบของผู้สังเกต
 คนที่ 1 (X) และคะแนนการสอบของผู้สังเกตคนที่ 2 (Y)
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนการสอบของผู้สังเกตคนที่ 1
 $\sum Y$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนการสอบของผู้สังเกตคนที่ 2
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนน
 การสอบของผู้สังเกตคนที่ 1
 $\sum Y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนน
 การสอบของผู้สังเกตคนที่ 2

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ใช้สูตร
 คูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder - Richardson 20) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.
 2531 : 168)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของผู้ทำได้ในแต่ละข้อ $= \frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q แทน สัดส่วนของผู้ทำผิดในแต่ละข้อหรือ $1 - p$

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Independent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 84)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าความแตกต่าง
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนเด็กของกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนเด็กของกลุ่มควบคุม
	s_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	s_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายจาก การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

X แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

X แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

S² แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน

t แทน อัตราส่วนค่าวิกฤตที่พิจารณาจากตาราง t

** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กลุ่มทดลอง แทน เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถาม ประกอบ

กลุ่มควบคุม แทน เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับ ประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับแบบปกติ ซึ่ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ ประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์ สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S ²	t
กลุ่มทดลอง	15	49.73	5.50	6.81**
กลุ่มควบคุม	15	40.33	23.81	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับ ประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ ประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์ สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ ปรากฏผลการวิเคราะห์ในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S ²	t
กลุ่มทดลอง	15	58.13	6.55	9.02**
กลุ่มควบคุม	15	46.67	18.24	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ ประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ ปรากฏผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กระหว่างกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	t
กลุ่มทดลอง	15	7.4	.97	5.22**
กลุ่มควบคุม	15	5.73	.64	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัย ที่ได้รับ
ประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการทดลองเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ กับแบบปกติ ซึ่งสรุปเป็นลำดับขั้นตอนได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามประกอบ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้คำถามประกอบ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ตามแผนการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อเล็กแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี
ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนเกษมพิทยา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน
ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

3.1 แผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ
ซึ่งเป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ
แล้วนำไปทดลองใช้กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นได้นำมาจัดทำเป็นต้นฉบับสำหรับนำไป
ทดลอง

3.2 แผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ

3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย
ซึ่งดัดแปลงมาจาก อรพรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533)

3.4 แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของสมาธิ ตั้งนิกร
(2531)

4. วิธีดำเนินการทดลอง

4.1 ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มทดลองได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์
(ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ และกลุ่มควบคุมได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
แบบปกติ โดยใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งหมด 40 ครั้ง

4.2 หลังดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และค่าความแปรปรวน

5.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็ก กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Independent

5.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย ของเด็กกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Independent

5.4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็ก กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Independent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ ปรากฏผลดังนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถาม ประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย

1.1 จากการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์

ศิลปะศึกษา)แบบปกติแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากว่า การใช้คำถามเป็นวิธีหนึ่งที่จะกระตุ้นให้เด็กคิด และแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ออกมา ซึ่งสอดคล้องกับดวงเดือน พันธมนาวิน (2527 : 51) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ระเบียบวินัย และความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถกระทำได้โดยผ่านการกระตุ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเล่นกับเพื่อน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ซึ่งมีกฎระเบียบเฉพาะหรืออาจตกลงกันเป็นคราว ๆ ไป สำหรับ แอลเลน (Allen. 1957 : 195 - 200) ได้กล่าวว่า การแทรกคำถามเข้าไปในขณะที่เรียนนั้นเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และส่งผลให้การเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้คำถามเพื่อให้เด็กปฏิบัติตาม โดยเน้นในเรื่องความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย ก่อนที่เด็กจะลงมือทำกิจกรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของ คาริน และซันด์ (Carin and Sund. 1971 : 23 - 37) ที่กล่าวว่า การใช้คำถามเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน และไม่มีเทคนิคใดที่ครูจะใช้น้อยเท่ากับคำถาม ซึ่ง วิลเลียมส์ (Williams. 1983 : 11-12) มีความเห็นว่า การใช้คำถามเป็นวิธีที่มีประโยชน์มากสำหรับครูผู้สอนที่พึงปฏิบัติในขณะที่จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน เพราะคำถามจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ และเข้าใจในสิ่งที่เรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในขณะที่เด็กทำกิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ครูสามารถใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะประพฤติปฏิบัติตนในเรื่องของความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยได้

1.2 การจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เลือกทำตามความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กที่ต้องการทำกิจกรรมตามความสนใจของตนเองและการทำงานนี้จะนำไปสู่การเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่ง เอนกกุลกริแสง (2522 : 51) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ช่วยในการปรับตัว ทำให้เด็กปรับตัวได้ดีและปฏิบัติจนเป็นนิสัย ครูเป็นบุคคลที่จะช่วยให้เด็กเป็นไปตามที่ประสงค์ โดยครูเป็นผู้จัดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมนั่นเอง ดังนั้นเมื่อครูจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ที่หลากหลาย กล่าวคือ ในแต่ละวันจะมีกิจกรรมอยู่ 4 ใต้ะ แต่ละใต้ะจะมีกิจกรรมที่ผลัดเปลี่ยนกันไป เช่น การวาดภาพ ระบายสี การพับกระดาษ การปั้น การฉีก-ปะ ตัดกระดาษ ตลอดจนงานประดิษฐ์ต่าง ๆ (คู่มือการจัดประสบการณ์ ภาคอนุบาล) และในแต่ละวันจะใช้คำถาม

กระตุ้นให้เด็กได้คำนึงถึงข้อตกลงต่าง ๆ เกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยเป็นระยะ ๆ ทั้งในช่วงก่อนลงมือทำกิจกรรม และในระหว่างทำกิจกรรม จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นได้

1.3 นอกจากนั้นความสนใจและความต้องการในการทำกิจกรรมของเด็กเป็นสิ่งที่จะช่วยปลูกฝังพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยได้ เพราะกิจกรรมที่ครูจัดให้เด็กนั้นเป็นกิจกรรมที่แปลกไม่ซ้ำกัน ซึ่งเด็กไม่เคยทำมาก่อน เด็กจึงมีสนใจที่จะทำและพยายามทำตามข้อตกลงที่ครูกระตุ้นด้วยคำถาม เช่น ถ้าเพื่อนกำลังรอที่จะใช้อุปกรณ์ต่อจากหนู หนูจะหาอย่างไร หนูจะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ หรือในขณะที่ครูกำลังเขียนชื่อผลงานของเพื่อนอยู่ หนูมาที่หลัง หนูควรทำอย่างไร ซึ่งเป็นคำถามกระตุ้นหรือชี้แนะ ความมีระเบียบวินัยจะทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยยิ่งขึ้นประกอบกับการใช้คำถามกับเด็กบ่อย ๆ เช่นนี้จะทำให้เด็กจำได้ และนำไปปฏิบัติตาม ทำให้เกิดวินัยในตนเองในเวลาต่อมา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เชเวียคอฟ และฟริทซ์ (Sheviakov and Fritz, 1955 : 8 - 14) ที่ว่า วินัยที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กควรเป็นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่อยู่บนรากฐานของการปฏิบัติตามคำสั่ง และควรเป็นเรื่องความเต็มใจ ที่ใช้การกระทำตามคำสั่งหรือการลงโทษ ซึ่ง เพค (Peck, 1958 : 347 - 350) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังวินัยในตนเองที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความชื่นชอบหรือยึดมั่นในจุดมุ่งหมายที่สร้างขึ้น จะทำให้เด็กมีพัฒนาด้านความรับผิดชอบสูง นอกจากนี้ มุสเสน และคนอื่น ๆ (Mussen and others, 1969 : 335 - 341) มีความเห็นว่า การฝึกวินัยให้แก่เด็กยังช่วยส่งเสริมทางด้านสมอง เพราะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุผล หรือมาตรฐานของสังคมอีกด้วย ถ้าครูจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามกระตุ้นถึงความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยอย่างเหมาะสม จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยได้

ส่วนในกลุ่มควบคุมซึ่งจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ ให้เด็กได้เลือกทำตามความสนใจของตนเอง เด็กจะมีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ต่างคนต่างทำตามความสนใจของตน ขาดปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งต่างจากการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ จะมีข้อตกลงกัน คำถามจะกระตุ้นให้เด็กรู้จักการเอื้อเฟื้อ

การเอื้อต่อการแบ่งปัน การเสียสละ ผลการทดลองจึงปรากฏว่า กลุ่มเด็กที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) แบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย น้อยกว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ

2. กล้ามเนื้อเล็ก

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) แบบปกติ มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก เด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลองที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบนั้นจะได้รับคำถามกระตุ้นให้เกิดความสนใจ และทำกิจกรรมได้มากขึ้น หรือใช้เวลาในการทำกิจกรรมยาวนานขึ้น เด็กมีโอกาสนในการฝึกประสบการณ์การใช้กล้ามเนื้อเล็กตามความสามารถ และความสนใจของแต่ละบุคคลอย่างเต็มที่ ดังนั้นเมื่อเด็กได้รับโอกาสในการทำอย่างอิสระ ได้ตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามความชอบของแต่ละบุคคลแล้วจะมีความสนใจเกิดขึ้นและยาวนาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526 : 76) เมื่อที่เด็กได้รับประสบการณ์นั้นบ่อย ๆ จะส่งผลต่อความสนใจในการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้เป็นอย่างดี เนื่องจากประสบการณ์ดังกล่าว สามารถสนองต่อความต้องการพื้นฐานทางธรรมชาติของเด็กตามทฤษฎีของ Maslow (สุโขทัยธรรมาธิราช, 2524 : 119) นอกจากนี้ วาสี บรูซสิงห์ (2524 : 20) ได้กล่าวว่าเมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระ ได้มีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับ จะทำให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปอย่างสนุกสนาน และมีความสุข กิจกรรมจึงมีความหมายและสำคัญต่อเด็กมากขึ้น

2.2 ประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ ยังทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการทำงานได้โดยง่าย เป็นผลให้เด็กมีทัศนคติที่ดีในการทำกิจกรรมและก่อให้เกิดการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เช่น เมื่อหนูวาดภาพแล้ว ยังมีที่ว่างเหลืออยู่หนูจะทำอย่างไรหรือ ถ้าหนูเห็นเพื่อนเปลี่ยนไปทำกิจกรรมเีอะอื่นแล้ว แต่หนูยังทำเีอะเดิมอยู่ หนูควร

ทว่าอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งทิภา จักรกร (2527 : 59) กล่าวว่า การเรียนรู้ใด ๆ จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุด เมื่อผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกระตุ้นให้อยากเรียน ซึ่งไม่ควรเป็นการบังคับ และวิธีการดังกล่าวนี้ จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่า ดังนั้นการใช้คำถามในกลุ่มทดลองเป็นวิธีหนึ่งที่จะกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจทำกิจกรรม และใช้เวลาในการทำกิจกรรมยาวนานขึ้น จึงทำให้เด็กมีการใช้ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กเพิ่มมากยิ่งขึ้นซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติจะมีช่วงความสนใจสั้น ความมั่นใจในการทำงานน้อยกว่ากลุ่มที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. การเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติ ความกระตือรือร้น พบว่า การจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) เป็นกิจกรรมที่เด็กให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมในการทำกิจกรรมตลอดระยะเวลาในการทดลองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะของการเรียนปนเล่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีความยากง่ายแตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มทดลองที่ใช้คำถามกระตุ้น เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมอย่างเห็นได้ชัด ส่วนในกลุ่มควบคุมเด็กไม่ค่อยสนใจในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร รีบเร่งทำโดยไม่เสร็จสมบูรณ์หรือบางคนก็ปฏิเสธว่าทำไม่ได้หรือไม่ยอมทำงาน

2. เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ยังพบว่า พัฒนาการทางสังคมที่เด็กแสดงออก เช่น การแบ่งปันสิ่งของ การช่วยเหลือกันในการทำงาน เด็กในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมมากกว่ากลุ่มควบคุม มีความเคลื่อนไหวภายในกลุ่มอย่างอิสระและสนุกสนาน กิจกรรมใดที่เด็กมีความสนใจตรงกันก็จะสนทนากันพูดคุยกันช่วยเหลือกันแก้ปัญหาโดยตลอด ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษา ด้านความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่ตามมาด้วย ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีการสนทนากันน้อยมากต่างคนต่างทำตามความสนใจของตน

3. ในการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) นั้น เมื่อพิจารณาในการใช้กล้ามเนื้อเล็กกว่าในการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) อีกทั้งมีกิจกรรมหลายประเภท

ที่ได้จัดผลิตเปลี่ยนกันไปเรื่อย ๆ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การปั้น การฉีก ปะ การพับ กระดาษ ตลอดจนงานประดิษฐ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็กนั้นสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลผลิต ซึ่งจากการสังเกตในกลุ่มทดลอง การพัฒนาดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการที่เด็กให้ความสนใจต่อกิจกรรม การได้ใช้มือหยิบจับอย่างเต็มที่เท่าที่เด็กจะกระทำตามความพอใจ ดังนั้นแม้ผลงานจะดูไม่เรียบร้อยหรือสวยงาม แต่เด็กก็สามารถพัฒนาความสามารถดังกล่าวได้ดี ส่วนในกลุ่มควบคุมนั้น เด็กจะทำกิจกรรมได้น้อย และขาดความสนใจในการทำกิจกรรม กิจกรรมใดที่ยากเกินความสามารถของเด็ก เด็กจะเกิดความท้อถอย ประสบการณ์ที่ควรได้ฝึกความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กจึงมีน้อยและไม่เต็มที่

ข้อเสนอแนะในการทําวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเปรียบเทียบผลของการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบในเด็กวัย 3 - 4 ปี และ 5 - 6 ปี ที่มีต่อพัฒนาการทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย
2. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ ที่มีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย
3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการใช้คำถามในกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือไปจากกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ เป็นต้นว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมการเล่นการแข่ง และกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
4. ควรมีการศึกษาค้นคว้าผลของการใช้คำถามในกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น เด็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรวิภา สรรพกิจจานง. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แบบขึ้นน้ำ และแบบอิสระ. ปรินทิพานพณ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

การวัฒนธรรม, กรม. วัฒนธรรมฉบับที่ 2. กรุงเทพฯ : กักตึประคิษฐ์, 2496.

การศาสนา, กรม. คู่มือจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2521.

กลุ่มนักวิชาการ. เอกสารของนักวิชาการ. ม.ป.ท., 2525.

เกศินี นิสัยเจริญ. "การสอนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก," เอกสารการอบรม พ.ศ. 2525.

ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2527.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การดูแลและให้การศึกษา

เด็กเล็กระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2528.

..... การศึกษาและการพัฒนารูปแบบการจัดการเตรียมการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.

..... แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ระดับก่อนประถมศึกษา และประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2527.

..... แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรไทย, 2529.

..... เอกสารชุดอบรมบุคลากรทางการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 6 การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก และการดูงาน. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2529.

/ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน กองวิชาการ. การศึกษาและพัฒนา

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดการบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน.

กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู, 2526.

_____. การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีเดชา, 2528.

คหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม. พัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ : วิบูลย์กิจการพิมพ์, 2525.

จรัส พรหมอยู่. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์ไตร์, 2519.

จันทร์วรรณ เทวรักษ์. อิทธิพลของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และเกมการศึกษา

ในวัย 4 - 6 ขวบ ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ในระดับประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2526. อัดสำเนา.

ชวาล แพ้วัดกุล. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2522.

ชัยณรงค์ เจริญพานิชกุล. "แนวทางพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย,"

เอกสารการสัมมนาหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย ณ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ

กรุงเทพฯ : สาธิตอนุบาลละอออุทิศ วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ, 2531.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการศึกษาระดับอนุบาล.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

ชุมพล พัฒนสุวรรณ. "เทคนิคบางประการในการกระตุ้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความคิดเชิงแก้ปัญหา," สสวท. 16(3) : 17 - 21; กรกฎาคม - กันยายน 2531.

ชูชีพ อ่อนไคสูง. สอนอย่างไร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน, 2520.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

คารณี คิชยเดช. การศึกษาเปรียบเทียบระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคย

ผ่านและไม่เคยผ่านศูนย์ปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- ทองหล่อ วิภาวสิน. การวัดความถนัด กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- นิภา บุญศรีสวัสดิ์. การศึกษาความมีน้ำใจของครู ความอยากรู้อยากเห็น ความเอื้อเฟื้อ และ
เพทุบายของนักเรียนชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยครูนครปฐม. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- บึงอร ทรงวรวิทย์. "ทักษะการใช้คำถาม," ใน เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ
เกี่ยวกับการสอนจุดภาค ๗ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ 14 - 24 กรกฎาคม 2519.
หน้า 1 - 12. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ประณต คำจิณ. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2526.
- ประมาญ คิคคินสัน. จิตวิทยา : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2524.
- พรณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
อัมรินทร์การพิมพ์, 2528.
- พัชรินทร์ จ้อยจุฬพจน์. ผลการใช้คำถามขยายความคิดแบบक्रमมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม
ในการตอบต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- ภรณ์ ศุภรัตน์. "คำถามสร้างสรรค์," เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการพัฒนา
อนุปริญญา ระหว่างวันที่ 3 - 5 เมษายน 2532. ม.ป.ท., 2532.
- _____. เด็กก่อนวัยเรียน เรียนรู้อะไร อย่างไร. นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์
หญิงปากเกร็ด, 2523.
- _____. ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2526. อัดสำเนา.
- มัทนี เกษกมล. ปรัชญาการศึกษาตามแบบของชดอบรมลินส์กี. กรุงเทพฯ : สหสารการพิมพ์,
ม.ป.ป.

รัตนา นุชบุญเลิศ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเกมประกอบการสอน

วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

รัตนา ศรีพานิช. "การเสริมความพร้อมการอ่าน," คุรุปริทัศน์. ฉบับความรู้เกี่ยวกับเด็ก

มกราคม 2523.

ราศี ทองสวัสดิ์. "จำเป็นต้องสอนอ่าน เรียน ในชั้นอนุบาลไหม," ใน เข้าใจเด็ก

ก่อนวัยเรียน, หน้า 31. กรุงเทพฯ : ชมรมไทย - อิสราเอล, 2523.

ราศี ทองสวัสดิ์ และละออ ชุติกร. "แนวคิดในการเตรียมความพร้อม," รักลูก.

4 : 101 - 106; เมษายน 2529.

รุ่งทิวา จักรกร. วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2527.

เลิศ อานันทะ. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2523.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

วนิช บรรจง และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาการศึกษาตรงตามหลักสูตรประกาศนียบัตร

วิชาการศึกษาและประกาศนียบัตรประโยคครูประถม. นครปฐม :

วิทยาลัยครูนครปฐม, 2515.

วรรณทิพา รอดแรงคำ. "ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์กับการเรียนวิชา

วิทยาศาสตร์," สสวท. 16(14) : 19 - 25 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2531.

วราภรณ์ รักวิจัย. การศึกษาก่อนวัยเรียน เอกสารประกอบการสอน กร. 311.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.

วันทนี้อยู่ เหมาะผลดงกุล. พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กก่อนประถมศึกษา ที่ครุมีการใช้คำถาม

ในระหว่างการทำกิจกรรม และหลังการทำกิจกรรม. ปริญญาโท กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

- วราจันทร์ ป่วงสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและแบบควบคุม
ความเอื้อเฟื้อและวินัยทางสังคม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัย
- วิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- วสี ประจักษ์. การศึกษารูปแบบกิจกรรมการศึกษาที่จัดในชั้นอนุบาล. ปริญญาโท ค.ม.
- กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- วิบูลย์ สีสวรรณ. สอนลูกเขียนรูป. กรุงเทพฯ : ประชาจำกัด, 2520.
- สมควร อภัยพันธุ์. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2507.
- สมใจ ตั้งนิกร. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยในโครงการอนุบาลชนบท
ที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน. ปริญญาโท กศ.ม.
- กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- สุชาดา สุทธิพันธ์. การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ
การสอนโดยใช้คำถาม หลายระดับ กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนตามแผนการจัด
ประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532. อัดสำเนา.
- สุนัย อีรดากร. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : สภาส่งเสริมวิชาชีพกรุงเทพ,
- 2523.
- สุวัฒน์ นิยมคำ. ทฤษฎีและทางปฏิบัติในการสอนวิทยาศาสตร์ แบบสืบเสาะหาความรู้
เล่ม 2. กรุงเทพฯ : เจเนอรัลบุคส์เซ็นเตอร์ จำกัด, 2531.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก
หน่วยที่ 1 - 5. กรุงเทพฯ : วิคตอรีการพิมพ์, 2524.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา
หน่วยที่ 7. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 13. กรุงเทพฯ :
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2524.

สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา

หน่วยที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.

อนงค์ แสงเงิน. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด

ประสบการณ์การเล่นสร้างสรรค์สร้างประกอบการใช้คำถาม และการเล่นสร้างสรรค์สร้าง

แบบไม่มีคำถาม. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

อรรรรณ เลิศสังข์. การวิเคราะห์ประเภทคำถามของครูวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ในจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.

อรรรรณ สุ่มประดิษฐ์. พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และขั้นตอนการเล่น

ทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทย และการเล่น

ที่จัดอยู่ทั่วไป. ปริชญานีพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

อภิสิทธิ์ จรัสขนะเพท. "แนวคิดในการเตรียมความพร้อม," รักลูก. 4 : 101 - 106 ;

เมษายน 2529.

อารมณั ดันประภัสร์. "ทักษะการใช้คำถาม," การวัดผลการศึกษา. 1(1) : 71 - 91 ;

พฤษภาคม - สิงหาคม 2522.

อารี เพชรผด. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.

อุคม บารุงศรี. การวิเคราะห์การสนองตอบของเด็กก่อนวัยเรียนต่อคำถามหลายระดับ.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.

เอนกกุล กรี่แสง. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เศศ, 2522.

- Allen, W.H. "Research on film use : Student Participation," A-V Communication Review. 1957.
- Allen, K.E., K.D. Turner and R.M. Everett. "A Behavior Modification Classroom for Head Start Children with Problem Behavior," Exceptional Children. 37 : 119 - 127 ; 1970.
- Anderson, P.S. and L. Diane. Language Skills in Elementary Education. 3rd ed. New York : MacMillan Publishing Co., Inc., 1979.
- Ausubel, D.P. Education Psychology a Cognitive View. New York : Holt, Rineheart, 1968.
- Baker, Z.W. The Language Arts : The Child and the Teacher. San Francisco : Fearson Publishers, 1955.
- Berelson and Stiner. Edited in M.E. Brecheuridge & E.L. Vincent. Child Development : Physical and Psychological Growth Through Adolescence. 5th ed. Philadelphia : Sourdars Co., 1966.
- Bryan, J.H. and L. Perry. "Altruistic Behavior By Children," Psychological Bulletin. 73 : 200 - 211 ; 1970.
- _____. Child Development. 6th ed. New York : McGraw-Hill, Company, 1978.
- Carin, A.A. and R.B. Sund. Developing Question techniques : A Self-Concept Approach. p. 37. Ohio : Charles E. Merrill Co., 1971.
- Cunningham, R.T. "Developing Questions - Asking Skills," Developing Teaching Competencies. Englewood Cliff, N.J.: Prentice - Hall, Inc., 1971.
- Dinkmyer, D.C. "Child Development," The Emerging Self. Prentice - Hall, Inc., 1965.
- English, H.E. Child Psychology. New York : Henry Holt and Company, Inc., 1958.
- Feitelson, D. and R. Gail. The Neglected Factor Play, Human Development. 16 : 202 - 203 ; 1973.
- Fisher, C.J. and C.A. Terry. Children's Language and The Language Arts. New York : McGraw - Hill Company, 1977.

- Gesell, A. The First Five Years of Life : A Guide to the Study of the Preschool Child. New York : Harper, 1940.
- Good, C.V. Dictionary of Education. McGraw-Hill Company, 1965.
- Goslin, P.A. "Accuracy of Self Perception and Social Aecystance," Sociometry. 5 : 283 - 296 ; 1962.
- Halow, G. Play Behavior and the Choice of Play Meterials of Preschool Children. Chicago : Universities of Chicago Press, 1932.
- Hildreth, G. Learning of the Three R's. Mineapolis Education Publisher Mc., 1956.
- Hurlock, E.B. Child Development. 6th ed. New York : McGraw-Hill Company, 1978.
- _____. Development Psychology. New York : McGraw - Hill Company, 1964.
- Hyman, R.T. Strategic Questioning. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, Inc., 1979.
- Kaufman, A.S., R. Zalma and N.L. Kaufman. "The Relationship of Hand Dominance to the Motor Co-ordination Mental Ability and Right Left Awareness of Young Normal Children," Child Development. 49 : 885 - 888 ; 1978.
- Klonsky, R.L. Art Lessons that Mirror the Child's World. New York : Parker Publishing Company, Inc., n.d.
- Lembo, J.M. "Altruistic Attitudes Among Catholic Lay and Religious Female College Students," Journal of Educational Research. 61(2) : 71 - 73 ; 1967.
- Macaulay, J. and L. Berkowith. Altrusim and Helping Behavior. New York : Academic Press, 1970.
- Maudry, M. and N. Nekula. "Social Relations between Children of The Same Age During the First Two Years of life," Journal Genet Psychology. 54 : 193 - 215 ; 1939.
- Mussen, P.H. and others. Child Development and Personality. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1969.
- Page, T.G. and others. International Dictionary of Education. Nichols Publishing, Co., 1977.

- Peck, R.F. "Family Patterns Correlated With Adolescent Personality Structure," Journal of Abnormal and Social Psychology. 62 : 374 ; November, 1958.
- Robinson, H.F. and S.L. Schwartz. Desinging Curriculum for Early Childhood. Boston : Allyn and Bacon, 1982.
- Rowntree, D. A Dictionary of Education. London : Harper and Row Publishers, 1981.
- Sheviakov, G.V. and R. Fritz. Discipline for Today's Children and Youth. Association for Supervision and Curriculum Development, Washington D.C., 1955.
- Tidyman, W.F. and M. Butterfield. Teaching the Language Arts. New York : McGraw - Hill company, 1951.
- Tobin, K.G. "The Effects of Variation in Teacher Wait - Time and Questioning Quality on Integrated Science Process Achievement for Middle School Student of Different Formal Reasoning Ability and Locus of Control," Dissertation Abstracts International. 41(4) : 1520-A ; 1980.
- Torrance, E.P. Education and the Creative Potential. Minneapolis : Lund Press., 1964.
- Turner, W.D. "Altruism and Its Measurement in Children," Journal of Abnormal and Social Psychology. 43 : 502 - 519 ; 1948.
- UNESCO. Study Group Meeting on New Forms of Pre - School Education : New Delhi. Final report, Bangkok : UNESCO Region office for Educational in Asia and the Pacific, 1983.
- Weigand, J.E. Developing Teacher Competencies. New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1971.
- Williams, D. "Development Reading Comprehension Skills at the Post Primary Level," Forum. Vol. XXI. No. 3. July, 1983.

การคำนวณ

ภาคผนวก ก

- การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม
ด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย
- การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถ
ในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
- การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ
ของเด็กปฐมวัยระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง
- การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย
ของเด็กปฐมวัยระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง
- การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
ของเด็กปฐมวัยระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ตาราง 6 แสดงคะแนนค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ
ความมีระเบียบวินัย

คนที่ (n)	พฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ (X)														รวม
	ความมีน้ำใจ				การแบ่งปัน					การเสียสละ					
	ข้อ				ข้อ					ข้อ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	2	3	2	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	31
2	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	28
3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	30
4	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	29
5	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	30
6	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	30
7	2	2	1	1	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2	28
8	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	28
9	2	3	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2	3	2	30
10	2	3	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2	3	2	30
11	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	30
12	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	3	2	28
13	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	29
14	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	29
15	3	3	2	2	2	2	3	1	2	1	3	2	2	2	30

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่ (n)	พฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ (X)														รวม
	ความมีน้ำใจ				การแบ่งปัน					การเสียสละ					
	ข้อ				ข้อ					ข้อ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
16	2	2	2	2	1	2	2	1	3	2	3	2	3	1	28
17	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	3	2	28
18	2	2	2	2	1	1	2	1	3	2	3	2	3	1	27
19	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	30
20	3	3	2	2	2	2	3	1	2	1	3	3	2	2	31
21	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
22	2	3	1	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	1	27
23	3	3	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2	3	2	31
24	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	3	3	2	29
25	3	3	2	2	2	2	2	1	2	2	3	2	3	2	31
26	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	29
27	2	2	2	2	2	2	3	1	2	2	2	2	2	2	28
28	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	28
29	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28
30	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	30

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่ (n)	พฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ (Y)														รวม
	ความมีน้ำใจ				การแบ่งปัน					การเสียสละ					
	ข้อ				ข้อ					ข้อ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	30
2	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	28
3	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
4	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	3	2	30
5	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
6	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	29
7	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2	3	2	3	2	27
8	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	28
9	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	30
10	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	30
11	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	3	2	30
12	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	29
13	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	29
14	3	2	2	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	28
15	2	3	2	2	2	2	3	2	2	1	3	2	2	2	30

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่ (n)	พฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ (Y)														รวม
	ความมีน้ำใจ				การแบ่งปัน					การเสียสละ					
	ข้อ				ข้อ					ข้อ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
16	2	2	2	2	1	2	2	2	3	1	3	2	3	1	28
17	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	29
18	2	2	2	2	1	2	2	2	3	1	3	2	3	1	28
19	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	30
20	2	3	2	2	2	2	3	2	2	1	3	2	2	2	30
21	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
22	2	3	1	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	1	28
23	3	2	2	2	2	1	2	1	2	2	3	2	3	2	29
24	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	29
25	3	2	2	2	2	1	2	1	2	2	3	2	3	2	29
26	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	28
27	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	27
28	2	3	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	1	28
29	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	27
30	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	30

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่ (n)	พฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย (X)															รวม
	ความมีวินัยในตนเอง					เคารพในสิทธิของผู้อื่น					เคารพในกฎระเบียบวินัย					
	ข้อ					ข้อ					ข้อ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3	2	3	2	2	38
2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
3	3	3	3	2	2	2	2	1	2	1	3	3	3	2	3	35
4	2	3	2	2	3	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	33
5	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2	38
6	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2	38
7	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	3	2	39
8	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
9	2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3	2	2	2	2	37
10	2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3	2	2	2	2	37
11	2	3	2	2	3	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	33
12	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	2	2	3	2	2	37
13	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2	32
14	2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3	2	3	2	2	38
15	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	2	2	3	2	3	39

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่ (n)	พฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย (X)															รวม
	ความมีวินัยในตนเอง					เคารพในสิทธิของผู้อื่น					เคารพในกฎระเบียบวินัย					
	ข้อ					ข้อ					ข้อ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
16	2	3	2	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	3	2	38
17	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2	32
18	2	3	2	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	3	2	38
19	2	2	2	2	2	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	31
20	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	2	2	3	2	3	39
21	3	3	3	2	2	2	2	1	2	1	3	3	3	2	3	35
22	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
23	2	2	3	3	3	3	3	1	2	2	3	2	3	2	2	36
24	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2	32
25	2	2	3	3	3	3	3	1	2	2	3	2	3	2	2	36
26	3	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	36
27	2	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	2	2	36
28	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
29	3	2	2	3	3	3	3	2	3	1	2	2	3	2	2	36
30	2	2	2	2	2	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	31

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่ (n)	พฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย (Y)															รวม
	ความมีวินัยในตนเอง					เคารพในสิทธิของผู้อื่น					เคารพในกฎระเบียบวินัย					
	ข้อ					ข้อ					ข้อ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	2	2	39
2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
3	3	3	3	2	2	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	34
4	2	3	2	2	3	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	33
5	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2	38
6	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2	38
7	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	3	3	3	2	40
8	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
9	2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3	3	2	2	2	38
10	2	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3	3	2	2	2	38
11	2	3	2	2	3	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	33
12	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1	2	2	2	3	2	37
13	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2	32
14	2	3	3	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	2	2	38
15	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	2	3	2	2	39

ตาราง 6 (ต่อ)

คนที่ (n)	พฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย (Y)															รวม
	ความมีวินัยในตนเอง					เคารพในสิทธิของผู้อื่น					เคารพในกฎระเบียบวินัย					
	ข้อ					ข้อ					ข้อ					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
16	2	3	2	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	3	2	38
17	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2	32
18	2	3	2	3	3	2	3	2	3	2	3	2	3	3	2	38
19	2	3	2	2	2	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	32
20	3	3	3	3	3	3	3	2	3	1	2	2	3	2	3	39
21	3	3	3	2	2	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	34
22	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
23	3	2	3	3	3	3	3	1	2	2	3	2	3	2	2	37
24	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	2	2	2	2	2	32
25	3	2	3	3	3	3	3	1	2	2	3	2	3	2	2	37
26	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
27	2	2	3	3	3	2	3	2	3	2	2	3	2	2	2	36
28	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	38
29	3	2	3	2	3	3	3	2	3	1	2	2	3	2	2	36
30	2	3	2	2	2	2	3	1	2	1	3	2	3	2	2	32

การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความ
เอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย ตามตาราง 6

$$r_{tt} = \frac{N \Sigma XY - (\Sigma X)(\Sigma Y)}{\sqrt{[N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2][N \Sigma Y^2 - (\Sigma Y)^2]}}$$

$$\Sigma X = 1959 \quad \Sigma Y = 1955$$

$$\Sigma X^2 = 128085 \quad \Sigma Y^2 = 127607$$

$$\Sigma XY = 127832$$

$$r_{tt} = \frac{30[127832] - [1959][1955]}{\sqrt{[30(128085) - (1959)^2][30(127607) - (1955)^2]}}$$

$$= \frac{3834960 - 3829845}{\sqrt{[3842550 - 3837681][3828210 - 3822025]}}$$

$$= \frac{5115}{\sqrt{[4869][6185]}}$$

$$= \frac{5115}{5487.69}$$

$$= 0.93$$

การวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความ
เอื้อเฟื้อ ตามตาราง 6

$$\begin{aligned}
 r_{tt} &= \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2] [N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}} \\
 \sum X &= 874 & \sum Y &= 867 \\
 \sum X^2 &= 25504 & \sum Y^2 &= 25087 \\
 \sum XY &= 25284 \\
 r_{tt} &= \frac{30 \left[25284 \right] - \left[874 \right] \left[867 \right]}{\sqrt{[30(25504) - (874)^2] [30(25087) - (867)^2]}} \\
 &= \frac{758520 - 757758}{\sqrt{[765120 - 763876] [752610 - 751689]}} \\
 &= \frac{762}{\sqrt{[1244] - [921]}} \\
 &= \frac{762}{1070.38} \\
 &= 0.71
 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความ
มีระเบียบวินัย ตามตาราง 6

$$r_{tt} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2] [N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

$$\sum X = 1082 \quad \sum Y = 1090$$

$$\sum X^2 = 39212 \quad \sum Y^2 = 39800$$

$$\sum XY = 39499$$

$$r_{tt} = \frac{30 [39499] - [1082] [1090]}{\sqrt{[30(39212) - (1082)^2] [30(39800) - (1090)^2]}}$$

$$= \frac{1184970 - 1179380}{\sqrt{[1176360 - 1170724] [1194000 - 1188100]}}$$

$$= \frac{5590}{\sqrt{[5636] [5900]}}$$

$$= \frac{5590}{5766.49}$$

$$= 0.97$$

ตาราง 7 แสดงคะแนนค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

เลขที่	จำนวนข้อของแบบทดสอบ										คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	4
2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
4	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	7
5	0	1	1	1	1	0	0	1	1	0	2
6	1	1	1	0	0	0	0	1	1	1	9
7	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	3
8	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	10
9	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	6
10	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
11	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	4
12	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	8
13	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	9
14	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	7
15	1	1	1	0	0	0	1	1	1	1	7
16	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	3
17	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
18	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	5
19	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	9
20	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	3

ตาราง 7 (ต่อ)

เลขที่	จำนวนข้อของแบบทดสอบ										คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
21	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
22	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
23	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	3
24	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	7
25	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
26	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
27	0	1	0	0	0	1	1	1	0	1	5
28	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	4
29	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
30	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	9
Σ	21	30	19	21	18	19	23	27	15	21	
P	0.7	1.0	0.63	0.70	0.60	0.63	0.77	0.90	0.50	0.70	
q	0.30	0.0	0.37	0.37	0.40	0.37	0.23	0.10	0.50	0.30	
pq	0.21	0.0	0.23	0.21	0.24	0.23	0.18	0.09	0.25	0.21	

$$S_t^2 = 7.98$$

$$\Sigma pq = 1.85$$

การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้
กล้ามเนื้อเล็ก ตามตาราง 7

$$\begin{aligned}
 n &= 10 \\
 \sum pq &= 1.85 \\
 s^2 &= 7.98 \\
 r_{tt} &= \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right] \\
 &= \frac{10}{10-1} \left[1 - \frac{1.85}{7.98} \right] \\
 &= 1.11 \left[1 - 0.23 \right] \\
 &= 0.85
 \end{aligned}$$

ตาราง 8 แสดงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ระหว่างกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

เลขที่	กลุ่มทดลอง (14 ข้อ) (70)	กลุ่มควบคุม (14 ข้อ) (70)
1	52	34
2	52	40
3	52	40
4	49	42
5	54	36
6	51	36
7	47	49
8	46	44
9	51	32
10	50	44
11	48	44
12	49	42
13	50	36
14	46	47
15	49	39
$\bar{X}$	49.73	40.33
S^2	5.50	23.81

ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง

$$\begin{aligned}
 s^2 &= \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N - 1)} \\
 &= \frac{15(37178) - (746)^2}{15(15 - 1)} \\
 &= \frac{557670 - 556516}{210} \\
 &= 5.50
 \end{aligned}$$

ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

$$\begin{aligned}
 s^2 &= \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N - 1)} \\
 &= \frac{15(24735) - (605)^2}{15(15 - 1)} \\
 &= \frac{371025 - 366025}{210} \\
 &= 23.81
 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ระหว่าง
กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง ตามตาราง 8

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}} \\
 &= \frac{49.73 - 40.33}{\sqrt{\frac{(15 - 1)5.50 + (15 - 1)23.81}{15 + 15 - 2} \left[\frac{1}{15} + \frac{1}{15} \right]}} \\
 &= \frac{9.4}{\sqrt{\frac{77 + 333.34}{28} \times \frac{2}{15}}} \\
 &= \frac{9.4}{\sqrt{14.66 \times 0.13}} \\
 t &= 6.81^{**}
 \end{aligned}$$

ตาราง 9 แสดงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย ระหว่างกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

เลขที่	กลุ่มทดลอง (15 ข้อ) (75)	กลุ่มควบคุม (15 ข้อ) (75)
1	58	38
2	59	45
3	59	45
4	61	47
5	61	39
6	58	47
7	50	43
8	58	46
9	59	49
10	59	51
11	58	48
12	59	48
13	59	49
14	56	53
15	58	52
$\bar{X}$	58.13	46.67
S^2	6.55	18.24

ความแปรปรวนกลุ่มทดลอง

$$\begin{aligned}
 s^2 &= \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N - 1)} \\
 &= \frac{15(50784) - (827)^2}{15(15 - 1)} \\
 &= \frac{761760 - 760384}{210} \\
 &= 6.55
 \end{aligned}$$

ค่าความแปรปรวน กลุ่มควบคุม

$$\begin{aligned}
 s^2 &= \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N - 1)} \\
 &= \frac{15(32922) - (700)^2}{15(15 - 1)} \\
 &= \frac{493830 - 490000}{210} \\
 &= 18.24
 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย
ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง ตามตาราง 9

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}} \\
 &= \frac{58.13 - 46.67}{\sqrt{\frac{(15 - 1)(6.55) + (15 - 1)(18.24)}{15 + 15 - 2} \left[\frac{1}{15} + \frac{1}{15} \right]}} \\
 &= \frac{11.46}{\sqrt{\frac{91.7 + 255.36}{28} \times \frac{2}{15}}} \\
 &= \frac{11.46}{\sqrt{\frac{347.06}{28} \times 0.13}} \\
 &= \frac{11.46}{\sqrt{1.61}} \\
 &= \frac{11.46}{1.27} \\
 t &= 9.02^{**}
 \end{aligned}$$

ตาราง 10 แสดงคะแนนการทดสอบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ระหว่างกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

เลขที่	กลุ่มทดลอง (10 ข้อ)(10)	กลุ่มควบคุม (10 ข้อ)(10)
1	7	6
2	7	6
3	8	7
4	8	6
5	8	5
6	5	5
7	8	5
8	8	5
9	8	6
10	7	7
11	7	6
12	7	6
13	9	4
14	6	6
15	8	6
$\bar{X}$	7.4	5.73
S^2	.97	.64

ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง

$$\begin{aligned}
 s^2 &= \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N - 1)} \\
 &= \frac{15 \times 835 - 111^2}{15(15 - 1)} \\
 &= \frac{12525 - 12321}{15 \times 14} \\
 &= \frac{204}{210} = 0.97
 \end{aligned}$$

ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม

$$\begin{aligned}
 s^2 &= \frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N - 1)} \\
 &= \frac{15 \times 502 - 86^2}{15 \times 14} \\
 &= \frac{7530 - 7396}{210} \\
 &= \frac{134}{210} \\
 &= 0.64
 \end{aligned}$$

การวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อเล็ก
ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง ตามตาราง 10

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}} \\
 &= \frac{7.4 - 8.73}{\sqrt{\frac{(15 - 1) \cdot 97 + (15 - 1) \cdot 64}{15 + 15 - 2} \left[\frac{1}{15} + \frac{1}{15} \right]}} \\
 &= \frac{1.67}{\sqrt{\frac{13.58 + 8.96}{28} \times \frac{2}{15}}} \\
 &= \frac{1.67}{.805 \times 0.13} \\
 &= \frac{1.67}{.105} \\
 &= \frac{1.67}{.32} \\
 t &= 5.22^{**}
 \end{aligned}$$

ภาคผนวก ข

- ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
โดยใช้คำถามประกอบและแผนการจัดประสบการณ์สร้างสรรค์
(ศิลปะศึกษา) แบบปกติ

ตัวอย่างแผนการสอน

สัปดาห์ที่ 1

หน่วย ต้นไม้ที่รัก

วันที่ 1

1. จุดประสงค์

- 1.1 เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก (มือ)
- 1.2 เพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา
- 1.3 เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน
- 1.4 เพื่อส่งเสริมให้มีอารมณ์แจ่มใส เกิดความเพลิดเพลิน และชื่นชมในสิ่งที่สวยงาม
- 1.5 เพื่อพัฒนาทักษะการสังเกต
- 1.6 เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ

2. กิจกรรม

- 2.1 การปั้น (ดินน้ำมัน)
- 2.2 การวาดภาพด้วยสีเทียน
- 2.3 การเล่นสีน้ำ (แต้มสี)
- 2.4 การสร้างภาพจากส่วนต่าง ๆ ของพืช (ใบไม้แห้ง กลีบดอกกุหลาบ)

3. การดำเนินกิจกรรม

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูบอกปริศนาให้เด็กทาย "อะไรเอ๋ย สีเขียวบนดิน ทุกถิ่นทั่วไป ใบเล็กใบใหญ่ ดู สดใสสวยงาม" (ต้นไม้) ถ้าเด็กตอบไม่ได้ครูอธิบายให้เด็กว่า เราอาศัยร่มเงา 2. ให้นักนั่งเป็นครึ่งวงกลมที่กลางห้อง ครูสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ 3. สำหรับกิจกรรมใหม่ครูอธิบาย และ สาธิตวิธีทำกิจกรรมให้เด็กดู	<u>ขั้นนำ</u> 1. ครูบอกปริศนาให้เด็กทาย "อะไรเอ๋ย สีเขียวบนดิน ทุกถิ่นทั่วไป ใบเล็กใบใหญ่ ดู สดใสสวยงาม" (ต้นไม้) ถ้าเด็กตอบไม่ได้ครูใช้คำถามกระตุ้น เช่น - เด็ก ๆ เคยเห็นอะไรที่มีสีเขียวบ้างคะ 2. ให้นักนั่งเป็นครึ่งวงกลมที่กลางห้อง ครูสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ 3. สำหรับกิจกรรมใหม่ครูอธิบายและ สาธิตวิธีทำกิจกรรมให้เด็กดู ครูใช้คำถาม กระตุ้นถึงระเบียบข้อตกลงที่เด็กต้องปฏิบัติ เช่น - ถ้าหนูเป็นดินนั้นมันอยู่นานแล้ว แต่เพื่อน รอที่จะเข้าป็นอยู่ หนูจะทำอย่างไร (เอื้อเฟื้อ) - ถ้าสีมีไม่พอจำนวนคน และหนูมาที่หลัง หนูควรทำอย่างไร (ระเบียบวินัย) - เมื่อหนูวาดภาพแล้วยังมีที่ว่างเหลืออยู่ หนูจะทำอย่างไร (กล้าน้ำใจ)

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
	- ถ้าหนูเห็นเพื่อน ๆ เปลี่ยนไปทำกิจกรรมได้ะอันแล้ว แต่หนูยังทำไ้ะเดิมอยู่ หนูควรทำอย่างไร (กล้ำมเนื้อเล็ก) - ถ้าเพื่อนข้าง ๆ หนูใช้สําสี้จุ่มสีที่ 1 และไปจุ่มสีที่ 2 หนูจะทำอย่างไร (เอื้อเพื่อ) - ถ้าหนูไม่พอใจเพื่อน หนูจะทำลายผลงานของเพื่อนได้ไหมคะ (ระเบียวินัย) - ถ้าครูกำลังเขียนผลงานของเพื่อน ยังไม่เสร็จ แต่หนูมาที่หลัง หนูควรทำอย่างไร (ระเบียวินัย)
<u>ขั้นกิจกรรม</u> 1. ให้เด็กลงมือแยกย้ายกันไปทำกิจกรรมตามไ้ะ เมื่อเสร็จกิจกรรมที่ไ้ะใดไ้ะหนึ่งแล้วจึงไปทำไ้ะอื่น ๆ ต่อไป ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูเดินดูและให้กำลังใจ 2. ให้เด็กทำกิจกรรมส่งครูอย่างน้อย 2 กิจกรรม	<u>ขั้นกิจกรรม</u> 1. ให้เด็กลงมือแยกย้ายกันไปทำกิจกรรมตามไ้ะ เมื่อเสร็จกิจกรรมที่ไ้ะใดไ้ะหนึ่งแล้วจึงไปทำไ้ะอื่น ๆ ต่อไป ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมครูเดินดูและให้กำลังใจ 2. ให้เด็กทำกิจกรรมส่งครูอย่างน้อย 2 กิจกรรม

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
<u>ขั้นสรุป</u> ครูบันทึกรายละเอียดของผลงานตามที่ เด็กบอก แล้วจึงให้เด็กนำไปเก็บเข้าที่	<u>ขั้นสรุป</u> ครูบันทึกรายละเอียดของผลงานตามที่ เด็กบอก แล้วจึงให้เด็กนำไปเก็บเข้าที่

4. การประเมินผล

- 4.1 สังเกตการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 4.2 สังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรม
- 4.3 สังเกตพัฒนาการของผลงาน

ภาคผนวก ค

- แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย
- คู่มือทดสอบการวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
- เครื่องมือการวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
- แบบบันทึกคะแนนการวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อ

ชื่อ.....ชั้น.....ผู้ทำการบันทึก.....

วันที่.....เวลา.....สถานที่.....

คำสั่ง สังเกตพฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กตามรายละเอียดในข้อต่าง ๆ แล้วขีด

เครื่องหมายลงในช่องความถี่

การให้คะแนนขีด 1 ครั้งเท่ากับ 1 คะแนน

ลำดับที่	พฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อ	ความถี่ของพฤติกรรม					รวมคะแนน
		1	2	3	4	5	
	<u>ความมีน้ำใจ</u>						
1	แสดงพฤติกรรมกระตือรือร้น เมื่อเพื่อนขอร้องให้ช่วยเหลือ						
2	แสดงความยินดี เช่น ยิ้มแย้ม ชมเพื่อน ตามเมื่อให้ เมื่อเพื่อนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม						
3	ช่วยเหลือเพื่อนทำกิจกรรม เมื่อเพื่อนบอกหรือขอให้ช่วย						
4	ปล่อยโยนเพื่อนเมื่อเห็นเพื่อนร้องไห้ หรือมีปัญหาในการทำกิจกรรม						

ลำดับที่	พฤติกรรมด้านความเอื้อเฟื้อ	ความถี่ของพฤติกรรม					รวมคะแนน
		1	2	3	4	5	
	<u>การแบ่งปัน</u>						
5	เมื่อเห็นเพื่อนไม่มีของใช้ ได้หยิบยื่นของใช้ของตนให้						
6	ชวนเพื่อนมาใช้ของใช้ด้วยกันเมื่อเพื่อนไม่มีของใช้						
7	ได้ให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมและการใช้อุปกรณ์						
8	ชวนเพื่อนมาทำกิจกรรมด้วยกัน						
9	ให้เพื่อนยืมของ เมื่อเพื่อนขอ						
	<u>การเสียสละ</u>						
10	เสียสละให้เพื่อนใช้ของใช้ของตน						
11	เก็บอุปกรณ์แทนเพื่อนเมื่อเลิกทำกิจกรรม						
12	อาสาไปนำอุปกรณ์มาให้						
13	ช่วยครูจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ก่อนและหลังทำกิจกรรม						
14	ยอมให้เพื่อนได้ทำกิจกรรมหรือใช้ของใช้ก่อน						

แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย

ชื่อ.....ชั้น.....ผู้ทำการบันทึก.....
วันที่.....เวลา.....สถานที่.....

คำสั่ง สังเกตพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยของเด็กตามรายละเอียดในข้อต่าง ๆ แล้วขีด
เครื่องหมายลงในช่องความถี่
การให้คะแนนขีด 1 ครั้งเท่ากับ 1 คะแนน

ลำดับที่	พฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย	ความถี่ของพฤติกรรม					รวมคะแนน
		1	2	3	4	5	
	<u>ความมีวินัยในตนเอง</u>						
1	เมื่อหมดเวลา เด็กเก็บอุปกรณ์เข้าที่เอง						
2	รู้จักการรอคอย ไม่แย่งหรือแซงคนอื่นเมื่อยังไม่ถึงโอกาสของตน						
3	เมื่อทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับ						
4	ไม่ทำลายอุปกรณ์หรือของใช้ในห้องเรียน						
5	เก็บผลงานไว้ในที่ ๆ กำหนดให้						
	<u>การเคารพในสิทธิของผู้อื่น</u>						
6	เมื่อเพื่อนทำกิจกรรมอยู่ก่อนไม่เข้าไปแย่งเพื่อนทำกิจกรรม						

ลำดับที่	พฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย	ความถี่ของพฤติกรรม					รวมคะแนน
		1	2	3	4	5	
7	ในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนไม่แกล้งเพื่อนให้ได้รับความรำคาญ						
8	ไม่หยิ่งของของเพื่อนก่อนได้รับอนุญาต						
9	ไม่ว่ากล่าวเพื่อนด้วยถ้อยคำที่รุนแรง						
10	ปฏิบัติตามคำแนะนำของเพื่อน						
	<u>การเคารพกฎระเบียบวินัย</u>						
11	ปฏิบัติตามกติกาของห้องที่ตกลงไว้						
12	รู้จักขออนุญาตทุกครั้งเมื่อต้องการจะออกนอกห้อง						
13	รอคอยให้เพื่อนทำกิจกรรมจนเสร็จ ตนจึงเข้าไปทำกิจกรรมนั้น						
14	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน เช่น ไม่วิ่งในห้องเรียน ฯลฯ						
15	ไม่หยิบอุปกรณ์หรือของใช้ต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมไปเป็นของตน						

คู่มือทดสอบการวัดความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อเล็ก

คู่มือทดสอบ

ถ้าทำได้ตามเกณฑ์ให้ขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่องบันทึกคะแนน

ถ้าทำไม่ได้ตามเกณฑ์ให้ขีดเครื่องหมาย x ในช่องบันทึกคะแนน

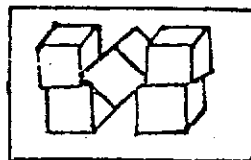
1. วางก้อนไม้เป็นรูปบ้าน ตามแบบ ภายในเวลา 25 นาที

วิธีทดสอบ

ผู้ทดสอบพูดกับเด็กว่า "คุณครูจะทำอะไรบางอย่างให้คุณดู" ใช้แผ่นกระดาษเป็นฉากกั้น ไม่ให้เด็กเห็น และใช้ก้อนไม้ 5 ก้อนวางเป็นรูปบ้าน เมื่อเสร็จเปิดแผ่นกระดาษที่กั้นออกเพื่อให้เด็กเห็นแล้วพูดว่า "หนูดูที่นี่ นี่คือบ้าน" ส่องก้อนไม้ให้เด็ก 5 ก้อน พร้อมกับบอกกับเด็กว่า "หนูวางก้อนไม้ให้เหมือนกับที่ครูวาง"

การให้คะแนน

กา ✓ ถ้าเด็กสามารถวางก้อนไม้เป็นรูปบ้านได้ตามแบบภายในเวลา 25 วินาที ถ้าเด็กสร้างไม่ได้เหมือนแบบ ถามเด็กว่า "บ้านที่หนูสร้างเหมือนของครูหรือไม่" ให้โอกาสเด็กทำใหม่อีกครั้ง โดยผู้ทดสอบไม่ต้องบอกหรือแนะนำให้แก้ไข ถ้าครบกำหนด 25 วินาที และเด็กยังสร้างไม่เสร็จ กา x

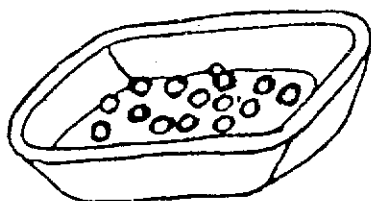
2. หยิบก้อนกรวดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร จำนวน 10 ก้อน ใส่ขวดพลาสติกใสปากกว้าง โดยใช้เวลา 15 วินาที

วิธีทดสอบ

เทก้อนกรวดใส่ถาด บอกให้เด็กหยิบใส่ขวดที่ละก้อนจนครบ 10 ก้อน ภายในเวลา 15 วินาที ผู้ทดสอบหยิบให้ดู 2 - 3 ก้อน

การให้คะแนน

กา ✓ ถ้าเด็กสามารถหยิบก้อนกรวดใส่ขวดได้เองภายในเวลา 15 นาที ไม่ว่าจะทำได้ก่อนหรือหลังจากที่ผู้ทดสอบทำให้ดู

3. วาดรูป ○ ตามแบบ

วิธีทดสอบ

ส่งกระดาษที่มีภาพวงกลมมาให้เด็กดู ไม่ต้องเรียกชื่อหรือวาดให้ดู บอกให้เด็กวาดรูปให้เหมือนแบบ

การให้คะแนน

กา ✓ ถ้าภาพเกิดจากเส้นโค้งเขียนมาบรรจบกัน ไม่ได้เป็นภาพที่เกิดจากวงไขว้
วงมาไม่ชัด

วงไขว้วงมา บลายเส้นโค้งไม่บรรจบกัน

กา ✓

กา x

4. วาดรูป + ตามแบบ

วิธีทดสอบ

ส่งกระดาษที่มีภาพกากบาทให้เด็กดู ไม่ต้องเรียกชื่อหรือวาดให้ดู บอกให้เด็ก
วาดรูปตามแบบที่แสดงให้ดู

การให้คะแนน

กา ✓ ถ้าเด็กวาดเส้น 2 เส้นตัดกันที่ตำแหน่งใดก็ได้

กา ✓

กา X

5. วาดรูป □ จัดรูปตามแบบ

วิธีทดสอบ

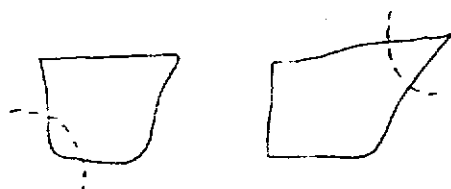
ส่งกระดาษที่มีภาพสี่เหลี่ยมจัตุรัสให้เด็กดู บอกให้วาดรูปให้เหมือนแบบถ้าเด็ก
วาดไม่ได้จึงวาดให้ดู โดยวาดด้านตรงกันข้ามสองด้านก่อน แล้วจึงวาดด้านที่เหลือ ไม่ควรวาด
ที่เดียวติดต่อกันไป เด็กจะดูเหมือนวาดรูปวงกลม

การให้คะแนน

กา ✓ ถ้าเด็กวาดรูปมีมุม 4 มุม เส้นอาจตัดกัน แต่จะต้องให้เป็นมุมถูกต้อง
มุมต้องไม่โค้งหรือเป็นมุมแหลม

กา ✓

กา X

6. วาดรูป $\triangle$ เหมือนแบบ

วิธีทดสอบ

ส่งกระดาษที่มีภาพสามเหลี่ยมให้เด็กดู บอกให้วาดรูปให้เหมือนแบบ ถ้าเด็กวาดไม่ได้จึงวาดให้เด็กดู โดยไม่ต้องอธิบาย

การให้คะแนน

กา $\checkmark$ ถ้าเด็กวาดรูปโดยมีมุม 3 มุม เส้นอาจตัดกัน แต่ต้องไม่โค้งหรือมน

กา $\checkmark$

กา X

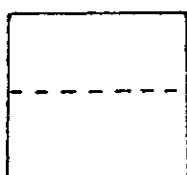
7. พับกระดาษได้ 3 ทบ ตามแบบ

วิธีทดสอบ

หยิบกระดาษรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด $8 \frac{1}{2}$ นิ้ว บอกให้เด็กสังเกตดู ผู้ทดสอบพับกระดาษตามรอยจุดไขว้ปลา 1 ครั้ง และกรีดรอยพับแล้วชูให้เด็กดู ส่งกระดาษที่มีจุดไขว้ปลาลักษณะเดียวกันให้เด็กพับตามตัวอย่าง 3 ทบ

การให้คะแนน

กา $\checkmark$ ถ้าเด็กสามารถพับกระดาษได้ 3 ทบตามรอยจุดไขว้ปลา โดยจดมุมตรงกัน และกรีดรอยพับให้เรียบร้อย ไม่มีฉีกขาด

8. ตัดกระดาษด้วยกรรไกร

วิธีทดสอบ

ให้เด็กใช้กรรไกรตัดกระดาษที่ผู้ทดสอบเตรียมไว้ให้ โดยไม่ต้องแสดงให้ดู
ถ้าเด็กไม่เข้าใจ ผู้ทดสอบแสดงให้เด็กดู โดยไม่ต้องอธิบาย

การให้คะแนน

กา ☒ ถ้ารอยตัดเรียบ ไม่มีรอยฉีกขาดหรือรอยย่นของกระดาษ ที่แสดงให้
เห็นว่าเด็กใช้มืออีกข้างช่วยดึงให้กระดาษแยกออกจากกัน

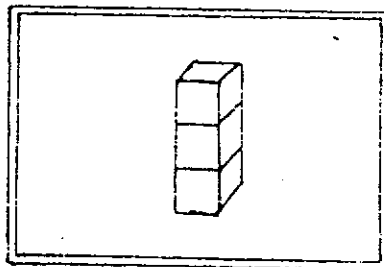
9. สร้างหอคอยด้วยก้อนไม้ 10 ก้อน

วิธีทดสอบ

วางก้อนไม้รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 1 นิ้ว 10 ก้อน บอกให้เด็กต่อก้อนไม้
ซ้อนให้สูงเท่าที่จะทำได้โดยไม่ล้ม ให้โอกาสเด็กทำ 3 ครั้ง

การให้คะแนน

กา ☒ ถ้าเด็กสามารถต่อก้อนไม้ได้ 10 ก้อน โดยไม่ล้ม

10. เก็บสิ่งของ 10 ชิ้นใส่ถ้วยด้วยคีมคีบน้ำตาลก้อน เสร็จภายในเวลา 20 วินาที

วิธีทดสอบ

นำก้อนหิน เมล็ดพืช เปลือกหอยรวม 15 ชิ้น ใส่ถาดรวมกัน ผู้ทดสอบใช้คีมคีบสิ่งของในถาดแยกใส่ลงในถ้วยพลาสติกแต่ละใบให้เด็กดู 3 ครั้ง บอกให้เด็กคีบสิ่งของตามอย่างที่ทำให้อู

การให้คะแนน

กา ✓ ถ้าเด็กสามารถคีบได้ 10 ชิ้น และเสร็จภายในเวลา 20 วินาที

หมายเหตุ

แปลงเป็นค่าคะแนน ✓ ให้ 1 คะแนน

x ให้ 0 คะแนน

คะแนนรวมทั้งหมด 10 คะแนน

เครื่องมือการวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก
เครื่องมือ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบได้แก่

1. ก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 10 ก้อน
2. ก้อนกรวดขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร จำนวน 10 ก้อน
3. ขวดพลาสติกใสปากกว้าง 1 ใบ
4. แผ่นการ์ดขนาด 5 x 7 นิ้ว วาดรูป $\bigcirc + \square \triangle$ แต่ละรูป
5. กระดาษขาว 1 แผ่น
6. ดินสอ 1 แท่ง
7. กระดาษรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้าง 8 1/2 นิ้ว 2 แผ่น
8. กรรไกรปลายมน 1 อัน
9. กระดาษสีสำหรับให้เด็กใช้ตัด 1 แผ่น
10. ที่คั่นน้ำตาลก้อน 1 อัน
11. ก้อนหิน เมล็ดพืช เปลือกหอย อย่างละ 5 ชิ้น
12. ถาด 1 ใบ
13. ถ้วยพลาสติก 3 ใบ
14. นาฬิกาสำหรับจับเวลา 1 เรือน

แบบบันทึกคะแนนการวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

แบบบันทึกคะแนน

ชื่อ.....อายุ.....ปี เพศ

โรงเรียน..... ชั้น

วันที่ทดสอบ เวลาทดสอบ.....

ข้อ	รายการทดสอบ	บันทึกคะแนน		พฤติกรรมที่สังเกตพบ
		ทำได้	ทำไม่ได้	
1	วางก้อนไม้เป็นรูปบ้านตามแบบภายในเวลา 25 วินาที			
2	หยิบก้อนกรวดใส่ขวด 10 ก้อน โดยใช้เวลา 15 วินาที			
3	วาดรูป ○ ตามแบบ			
4	วาดรูป + ตามแบบ			
5	วาดรูป □ จตุรัสตามแบบ			
6	วาดรูป △ ตามแบบ			
7	พับกระดาษได้ 3 ทบ ตามแบบ			
8	ตัดกระดาษด้วยกรรไกร			
9	สร้างหอคอยด้วยก้อนไม้ 10 ก้อน ให้โอกาสเด็กทำ 3 ครั้ง			
10	ใช้เข็มคีบสิ่งของใส่ถ้วย 10 ชิ้น ภายในเวลา 20 วินาที			
	รวมคะแนน			

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาววิลาวัณย์

ชื่อสกุล เพือกพ่วง

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 52 หมู่ 2 ตำบลพลายชุมพล อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก รหัสไปรษณีย์ 65000

สถานที่ทำงาน

-

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526

มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2528

ป.กศ.สูง (การอนุบาลศึกษา) จากวิทยาลัยครูพิษณุโลก
จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2530

ค.บ. (การอนุบาลศึกษา) จากวิทยาลัยครูพิษณุโลก
จังหวัดพิษณุโลก

พ.ศ. 2536

กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อเล็ก
ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ

บทคัดย่อ

ของ

วิลาวัณย์ เพือกพ่วง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

กันยายน 2536

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้อเพื่อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ของโรงเรียนเกษมพิทยา กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และจับสลาก แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 15 คน ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 40 ครั้ง การทดลองใช้แบบแผน การวิจัยแบบ Randomized Control - Group Posttest - Only Design เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเพื่อ ความมีระเบียบวินัย คัดแปลงมาจาก อรรถพร สุ่มประดิษฐ์ (2533) และแบบทดสอบความสามารถในการใช้ กล้ามเนื้อเล็ก ของสมใจ ดั่งนิกร (2531) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent)

ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถาม ประกอบมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเพื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถาม ประกอบมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01
3. เด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

SHARING, DISCIPLINE AND FINE MOTOR ABILITY OF PRESCHOOL CHILDREN
PARTICIPATED IN CREATIVE ACTIVITIES WITH QUESTIONS

AN ABSTRACT

BY

VILAWAN PHUEKPHOUNG

Presented in partial Fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

September 1993

The purpose of study was to compare the sharing, discipline and fine motor ability of preschool children participated in creative activities with questions.

The 30 subjects were 4 - 5 years old in kindergarten II, in the second semester of the academic year academic year 1992 at Kasampithaya School, Bangkok. The subjects were randomly assigned, 15 were in experimental and other 15 in control group. The experimental group was participated in creative activities with questions while control group was not. The experimental last for 8 weeks. The Randomized Control - Group Posttest - Only Design was used for this study. The instruments were the Lesson Plan for creative activities with and without questions, the Social Behavior Observation Checklist adapted from Orawan Sumpradit (1990) and The test of the Ability in Using Fine Motor for Young Children by Somjai Tungnikorn (1988). The t-test was used to analyze the data.

The findings were as follows :

1. There was significant difference in sharing behavior at .01 level.
2. There was significant difference in discipline behavior at .01 level.
3. There was significant difference in fine motor ability at .01 level.